

На раменах апостолів

Кам'янистий, опалений пекучим сонцем ґрунт Святої Землі, здається, може родити тільки порох. Аж ні, дбайливо зрошені людськими трудами оази квітучої зелені пишно протистоять пустелі й вбирають захоплені погляди паломників і туристів.

Колись цими спраглими за зливами дорогами ходили за Вчителем апостоли, а потім самі понесли світу звістку про спасіння, про Царство Боже, що наблизилося. Від їхнього благодатного слова оживали душі, як оживає оця напоєна цілющою вологою змертвіла земля.

Про це думалося за столиком кав'ярні на березі древнього Галілейського моря (в сучасному Ізраїлі його називають озеро Кінерет), що, наповнене дощами, впродовж року живить увесь Ізраїль. Наскільки ж праві святі отці, коли вчать бачити в буденних речах і подіях небуденне, Божественне начало з глибоким смыслом!..

Саме подали «рибу апостола Петра». Цікаво, цей бізнесовий маневр має щось спільне з життям? Чи й

тоді, в часи апостольські, тут водилася саме ця риба? І це нею нагодував Христос тисячі народу, а при чудесному лові риб нею наповнив мережі апостольські? А власне, чому б і ні? Хіба Той, Хто створив небо і землю, море і все, що в них, не здатен подарувати і нам радість відчуття причетності до великого минулого? Чи ми стали нездатні вірити в чудеса?

Ніби заспокоїливим самовиправданням пронеслась у голові згадка про непевність самих апостолів, які до кінця не розуміли, Хто Христос. І лише Його Воскресіння впевнило їх у Його Божественності. І все ж іще перебуваючи з учнями, Христос назвав їх своїми друзям. Бо серця їхні були чисті, без лукавства. У подальшому міцна віра, з якої зросло цілковите довір'я Богу, утримала їх від хитання в спокусах. Вони встояли і взяли на рамена свої усіх нас, весь світ, як добрі пастирі, рятуючи від духовної смерті ціною свого земного життя. Їх наслідували інші... Так триває вже дві тисячі років.

Нам би теж належало стати друзями Христа і друзями апостолів. Чого ж для цього не вистачає? Коли ми молимося до Бога і його святих, не виникає навіть сумніву в тому, що вони нас люблять, нас жаліють, нам співчують, нам допомагають. Тільки ж дружба передбачає взаємність. А що ж я? На що здатен я?

«Пожадливість тілесна, і пожадливість очам, і пиха житейська», що «не від Отця, а від світу» (Ін. 2:16), ваблять невпинно, і немає сили й бажання інколи опиратися. А «дружба зі світом — то ворожнеча проти Бога» (Іак. 4:4).

І тоді хто мені найближче товариство? Ті, хто забороняв Ісусу Назарею зцілювати в суботу; хто кричав Пілату: «Розіпни, розіпни Його!»; хто не тільки дивувався чудесному обдаруванню учнів Христових говорити різним мовами, а скептично глузував зі святих галілеян, нібито вони упилися молодим вином; хто причаївся біля міських воріт Дамаска, аби вбити Савла?.. Насправді страшно було б опинитися серед них. От тільки страшно не означає неможливо...

Людина повсякчас перебуває перед лицем загрози повернути життя на свій лад, жити заради себе. А апостоли, зустрівшись із Христом, жили заради Христа... Гнані, зневажені, перед загрозою смерті, вони не відступили й привели до Христа світ. Виходить, така ж задача стоїть перед кожним з нас — як мінімум, у вимірі свого внутрішнього світу, своєї душі.

Вночі на безхмарному ізраїльському небі зірки незвично яскраві й великі. Так у світі мають сяяти й християнські душі...

Є. С.

Анонс

«Блаженніший Митрополит Володимир на Полтавщині»

Фотовиставка, присвячена річниці упокоєння в Бозі Предстоятеля Української Православної Церкви Блаженнішого Митрополита Київського і всієї України Володимира

Прес-центр Галереї мистецтв
3–17 липня 2015 року

ПРОСИМО
ВАШИХ ПОЖЕРТВ
НА БУДІВНИЦТВО
ВОСКРЕСЕНСЬКОГО
КАФЕДРАЛЬНОГО СОБОРУ
МІСТА ПОЛТАВИ

Р/р 26004054616894
в філіалі Полтавського
регіонального управління
Приватбанку
МФО 331401, код 26304890

Сердечно
дякуємо всім
відомим
і не відомим
благодійникам!

Василь Полєнов «Прикликання Іакова та Іоанна». 1900 рік.

Престольний день Свято-Миколаївського собору Комсомольська

✠ У день, коли Церква згадує перенесення мощей святителя і чудотворця Миколая з Мир Лікійських у Барі, 22 травня, в Свято-Миколаївському соборі Архієрейського подвір'я міста Комсомольська відбулося урочисте святкування престольного дня.

Божественну літургію звершив Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип у співслужінні віце-ректора семінарії архимандрита Веніаміна (Погребного), ключаря Свято-Миколаївського

подвір'я протоієрея Георгія Граба, кліриків собору, викладачів і студентів Місіонерської семінарії у священному сані, духовенства Полтавської єпархії.

Проповідь після Євангельського читання виголосив завідуючий богословсько-місіонерським відділенням протоієрей Олександр Носенко.

Піснеспіви Божественної літургії виконували два хори семінарії — чоловічий, під керівництвом протодіякона Бориса Лебедева, і змішаний, під керівництвом Анни Борисівни Денисюк.

Зважаючи на ревні труди на благо Святої Церкви і сумлінне служіння, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип, з благословення Блаженнішого Митрополита Київського і всієї України Онуфрія, удостоїв протодіякона Сергія Лисовського права носіння камилавки, дякон Борис Лебедев був зведений у сан протодіякона з правом носіння камилавки.

За Божественною літургією Владика звів дякона Олександра Мовчана, студента 1-го курсу Полтавської семінарії, у сан ієрея.

Як і зазвичай у цей день, Миколаївський собор був заповнений богомольцями, які приступили до причастя Святих Христових Таїн.

Після закінчення літургії навколо собору відбувся хресний хід, по завершенні якого Високопреосвященніший Владика звернувся зі словами привітань і закликав на всіх Боже благословення.

Після богослужіння було зроблено спільну фотографію з Ректором, віце-ректором, викладачами та випускниками семінарії цього року.

Архіпастирський візит до села Мостовівщина Великобагачанського району

✠ У неділю 7-му після Пасхи, святих отців Першого Вселенського собору, та день пам'яті рівноапостольних Мефодія і Кирила, учителів Словенських, 24 травня, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип із архіпастирським візитом відвідав Свято-Вознесенський

приход села Мостовівщина Великобагачанського району.

Владика-митрополит очолив служіння Божественної літургії. Його Високопреосвященству співслужили ключар Свято-Макаріївського кафедрального собору протоієрей Миколай Довганич, благочинний Великобагачанського округу протоієрей Василій Фазан,

настоятель Свято-Вознесенського храму села Мостовівщина протоієрей Василій Вітушко та духовенство Великобагачанського благочиння.

Під час літургії Його Високопреосвященство підніс сугубу молитву за мир в Україні.

По звершенні богослужіння було нагороджено благодійників храму. Ордена

святителя Миколая Чудотворця Української Православної Церкви удостоєний благодійник храму Віктор Пилипович Герашенко, інші трудівники на благо храму нагороджені благословенними Архієрейськими грамотами.

Його Високопреосвященство звернувся до пастви з архіпастирським словом та преподав усім Боже благословення.

Єпархіальна хроніка

26 травня в селі Воскобійники Шишацького району відбувся похорон майора Збройних сил України Геннадія Вікторовича Швацького.

Майор Геннадій Швацький народився 9 червня 1982 року у селі Воскобійники. У 1998 році закінчив Воскобійницьку загальноосвітню школу і обрав професію військового. Закінчив Полтавський військовий інститут зв'язу. Сміливий, щирий, веселий. Таким запам'ятають його рідні та товариші. Його поважали офіцери, любили солдати. Він загинув у зоні конфлікту на сході України в ніч з 23 на 24 травня.

З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, чин відспівування

звершив благочинний Дикансько-Шишацького благочиння протоієрей Богдан Брянчик.

1 червня благочинний Дикансько-Шишацького округу, настоятель храму святого Архистратига Божого Михаїла протоієрей Богдан Брянчик благословив у самостійне життя випускників Яреськівської школи Шишацького району. «Яким би легким чи складним не виявився життєвий шлях наших дітей, в одному можна бути впевненим: вони набули необхідних знань, навичок і мають снагу до втілення своїх мрій. Їм усе вдається, якщо матимуть тверду віру в Божу поміч», — сказав у напутньому слові отець Богдан. Він побажав усім

многоліття та передав випускникам благословення Високопреосвященнішого Владика Филипа з Козельщанськими іконками Божої Матері.

1 червня, в день Святого Духа, в храмі святого апостола Андрія Первозваного міста Полтави після літургії свято продовжилося дитячим концертом. Маленькі прихожани декламували вірші на честь свята Троиці, співали веселих пісень, а ще зіграли чудову виставу про нові пригоди Червоної Шапочки та її друзів. На завершення керівник недільної школи ієрей Андрій Твердохліб запросив малечу до святкового столу. Його для маленьких артистів підготували прихожани храму.

1 червня, з благословення митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, в Макаріївському кафедральному соборі міста Полтави після завершення Божественної літургії біля пам'ятника священномученику Василю (Зеленцову) була відправлена заупокійна літія по розстріляному Полтавському духовенству в урочищі Триби та всіх, хто постраждав за віру Христову в часи гонінь від безбожної влади в XX столітті. Після цього віруючі на чолі зі священнослужителями помолилися за panaхидою на місці розстрілу мучеників в урочищі Триби біля Меморіалу пам'яті жертв політичних репресій. Очолив panaхиду благочинний І Полтавського округу протоієрей Іоанн Корнієнко.

Йому співслужили благочинний II Полтавського округу протоієрей Олександр Антонюк та духовенство Полтавської єпархії.

2 червня, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, відбувся перший випуск вихованців Духовно-просвітницького центру Архієрейського подвір'я міста Комсомольська. Цього дня в Покровському храмі Архієрейського подвір'я директор центру ієрей Георгій Коваленко звершив Божественну літургію, за якою вихованці причастились Святих Христових Таїн.

По закінченню богослужіння отець Георгій вручив першим випускникам старшої групи

Всеношне бдіння напередодні відзначення пам'яті преподобномученика Макарія

✠ Напередодні престольного свято Свято-Макаріївського кафедрального собору міста Полтави — дня пам'яті преподобномученика Макарія Каневського, 25 травня, було звершено всеношне бдіння. Його очолив Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип у

співслужінні з Преосвященним єпископом Новокаховським і Генічеським Філаретом. Владикам співлужило міське духовенство Полтавської єпархії.

Після Євангельського читання на утрєні Високопреосвященніший митрополит помазав віруючих святим елеєм.

Напередодні дня Святої Тройці

✠ Напередодні дванадцятого свято Святої Тройці, або П'ятидесятниці, 30 травня, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип очолив всеношне бдіння в Свято-Макаріївському кафедральному соборі міста Полтави.

Його Високопреосвященству співлужило духовенство кафедрального собору.

Назву П'ятидесятниці це свято отримало тому, що завершується на

50-й день після Воскресіння Христового — в один день зі старозавітною П'ятидесятницею, коли пророку Мойсею був даний Закон Божий. За свідченням книги Діянъ святих апостолів, саме цього дня Святий Дух у вигляді вогнених язиків зійшов на апостолів та сповнив їх Божественною благодаттю (Діян. 2:1–4).

З вечірньої служби на Тройцю Церква знову співає стихиру «Царю Небесний».

Престольне свято кафедрального собору Полтави

✠ 26 травня Церква святкує перенесення мощей святого преподобномученика Макарія, архимандрита Каневського, з Канева в Переяславль у 1688 році у зв'язку з небезпекою нападу ворогів. У цей день престольне свято відзначають прихожани Свято-Макаріївського кафедрального собору Полтави.

Божественну літургію очолив Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип у співслужінні Преосвященного єпископа Новокаховського і Генічеського Філарета та міського духовенства. На малому вході за старанні труди на благо Святої Православної Церкви нагород удостоїлись

клірики Полтавської єпархії. Так, священника Георгія Василенка нагороджено набедреником, священника Євгенія Кузему та священника Олександра Мниха — наперсними хрестами.

Після богослужіння навколо собору було звершено хресний хід зі співом тропаря і величання святому.

Після хресного ходу Високопреосвященніший Владика Филип звернувся до Преосвященного єпископа Філарета, а також до духовенства та мирян зі словами подяки за спільну молитву та привітав усіх із днем пам'яті преподобномученика Макарія — покровителя кафедрального собору обласного центру, і закликав на всіх Боже благословення.

Митрополит Филип привітав співробітника єпархіального управління з днем народження

✠ У духовно-просвітницькому центрі Полтавської єпархії Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип у присутності співробітників управління привітав 29 травня співробітника єпархіального

управління Василя Олександровича Мамона з 55-річчям.

Василь Олександрович майже 30 років свого життя присвятив роботі в Полтавському єпархіальному управлінні.

Многая літа!

Єпархіальна хроніка

свідцтва про закінчення навчання, а кращим вихованцям, що брали активну участь у діяльності Духовно-просвітницького центру, — грамоти.

2 червня в храмі святого апостола Андрія Первозваного міста Полтави, як і кожного вівторка, після літургії звершили акафіст перед іконою Пресвятої Богородиці «Невипивана Чаша». Перед цією іконою віруючі молять Богоматір із її Божественним Сином про допомогу в неможливості пияцтва, наркоманії та при інших видах залежності. Ввечері у вівторок правлять вечірню з акафістом перед іконою Божої Матері «Усіх скорботних Радість».

Щочетверга після літургії в храмі служать акафіст покровителю храма святому апостолу Андрію Первозваному. Ввечері служать вечірню з акафістом перед списком чудотворної ікони «Всецариця».

У неділю служать вечірню з акафістом покровителям шлюбу мученикам Адріану і Наталії.

Нагадаємо, що у Свято-Андріївському храмі богослужіння відбуваються щодня. З понеділка по суботу літургія починається о 8 годині ранку, вечірне богослужіння — о 18 годині. У неділю першу літургію служать о 7 годині, другу — о 9 годині ранку.

4–5 червня, з благословення Високопреосвященнішого митрополита

Полтавського і Миргородського Филипа, Ректора Полтавської Місіонерської Духовної семінарії, студенти 1 курсу іконописного відділення семінарії під керівництвом викладача Тетяни Миколаївни Хаустової відвідали музеї і пам'ятки художнього та церковного мистецтва міст Львова та Києва.

Першого дня, у рамках оглядової екскурсії по Львову, студенти ознайомились з сакральною архітектурою міста, побували в Національному музеї імені А. Шептицького, де мали змогу побачити найбільшу в Україні колекцію середньовічного українського сакрального мистецтва XII–XVIII століть.

Наступного дня студенти відвідали Київський національний музей російського мистецтва, де переглянули твори давньоруського іконопису XII–XVII століть та живопису XVIII–XX століть, зокрема картини Айвазовського, Боровиковського, Верещагіна, Врубеля, Ге та інших видатних митців.

У Національному музеї мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків (колишня назва — Київський музей західного та східного мистецтва) семінаристи побачили один з найцінніших художніх скарбів України — чотири унікальні візантійські ікони VI–VII століть:

святого Іоанна Предтечі, святих Сергія і Вакха, Богоматері з немовлям та ікону «Мученик і мучениця». Ці ікони були знайдені у 1850 році в синайському монастирі святої Єкатери́ни дослідником Православ'я в країнах Сходу архимандритом Порфирієм (Успенським). Разом з древніми синайськими іконами представлено рідкісну портативну мозаїчну ікону святого Миколая Мирлікійського XIII століття.

Студенти побували також біля Золотих воріт — історичної пам'ятки Києва, й відвідали галерею-ризницю «Чудотворні ікони Афону».

П'ятидесятниця. Богослужіння у Велико-Будищанському Свято-Троїцькому монастирі

✠ У день Святої Тройці, або П'ятидесятниці, 31 травня, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип звершив Божественну літургію у Велико-Будищанському Свято-Троїцькому жіночому монастирі.

Його Високопреосвященству співслужили секретар Полтавської єпархії протоієрей Михайл Волощук, ключар Свято-Макаріївського кафедрального собору протоієрей Миколай Довганич, клірики обителі.

Після читання Святого Євангелія зі словом проповіді до народу звернувся протоієрей Миколай Довганич.

За богослужінням була піднесена сугуба молитва за мир в Україні.

За старанні труди на благо Української Православної Церкви благословенними Архієрейськими грамотами були нагороджені ієромонах

Меркурій (Скрипкін) і ігуменя Нонна (Явтушенко).

По закінченні Божественної літургії було звершено велику вечірню з читанням колінопреклонних молитов святих Василя Великого. А після цієї зворушливої й водночас урочистої служби віруючі звершили хресний хід.

Після богослужіння Високопреосвященніший Владика привітав присутніх зі святом П'ятидесятниці та благословив.

З давніх часів зберігається звичай у свято Тройці прикрашати храми та оселі зеленню — гіллям дерев, квітами, що, відновлюючись у природі щороку, символічно вказують на таємниче відновлення душ християн силою Святого Духа та служать нагадуванням і закликом до духовного зцілення життя в Христі Ісусі.

День Святого Духа. 150-річчя Троїцькому храму села Вельбівка

✠ У День Святого Духа, 1 червня, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип очолив Божественну літургію в храмі Святої Тройці села Вельбівка Гадяцького району.

Його Високопреосвященству співслужили секретар Полтавської єпархії протоієрей Михайл Волощук, ключар Свято-Макаріївського кафедрального собору протоієрей Миколай Довганич, благочинний Гадяцького округу протоієрей Ігор Цебенко, а також духовенство благочиння.

Під час малого входу Високопреосвященніший Владика нагородив настоятеля храму протоієрея Олександра Гоцуляка палицею.

Після читання Святого Євангелія Владика звернувся до пастви зі словом проповіді.

За богослужінням була піднесена сугуба молитва за мир в Україні.

Цього дня Його Високопреосвященство нагородив ктиторов та найбільш активних парафіян церковними відзнаками: орденом святителя Миколая Чудотворця — Федора Федоровича Артеменка; благословенними Архієрейськими грамотами — Віктора Григоровича Ілляшенка, Олександра Володимировича Папанова, Ольгу Мусіївну Лях, Ольгу Дмитрівну Янко, Анну Федорівну Копитько, Олександра Олександровича Ялового.

Митрополит Филип привітав усіх віруючих із престольним святом Днем Святого Духа.

Післямова

Дорога до храму... Цього дня мешканцям Вельбівки, що під Гадячем, хотілося, аби була вона уквітчаною, звеселяла серця. Сто п'ятдесят років їхній Свято-Троїцькій церкві!

Кілька поколінь ступали під її склепіння і, залишаючись вічно-віч з Господом, молилися про житейське своє облаштування, безгрішне і мирне на рідній землі. А ще — особливо на Трійцю — просили Бога заступитися за храм їх старовинний: дорожили святинею. Коли просили, а коли й наполягали. Навіть під загрозою гонінь. За радянських часів, пригадує колишній настоятель Свято-Троїцької церкви протоієрей Іоанн Бабич, приводом для них міг стати щонайменший дріб'язок. Та незважаючи на тиск з боку тодішньої влади, люди знаходили у собі мужність відстоювати те непорушне й святе, що зміцнювало духовні сили народу. Ось приклад. На подвір'ї храму в повосенний час збудували сторожку — приземкуватий, непоказний будиночок. Втім, був він зовсім не зайвим. Траплялося взимку, коли стояли міцні холоди, у ньому навіть проводили богослужіння. Свято-Троїцька церква не опалювалася ж...

І ось почало місцеве начальство вимагати знести оту сторожку: мовляв, краєвид псує. Ну

У храмі на Трійцю

й, звісно, разом і священика звідти теж спровадити. Люди вирішили по-іншому. Обрали достойних парламентарів і... до Москви, до самого Курєдова — тодішнього уповноваженого у справах релігії та Церкви. Повернулися з перемогою. Відстояли свою сторожку.

Є таке слово у православному вжитку — «благочестя». Згадують його під час богослужіння як свідчення суголосності діянь Церкви Божої заповідям

Христовим. А Церква, вона — що? Люди, прості люди, що об'єдналися у паству й прийняли покликання бути вірними Богові.

Тут, у Вельбівці, це відбулося щонайменше у столітті XVII. З часів козаччини на цьому самому місці стоїть храм. Архівні дані відсилають нас до 1740 року. Але це — письмова згадка про те, як замість старої у селі ставили нову церкву, тридільну трибанну. Нинішня, ймовірно,

третя за часом побудови. Саме їй, зведеній 1865 року, тепер 150!

Стиль споруди фахівці-архітектори визначають як пізній класицизм. І підкреслюють безумовну спорідненість вельбівського храму з попередніми, більш давніми, зразками народного дерев'яного зодчества. Звичайно ж, українського. Традиція ця цікава своєрідним трактуванням об'ємно-просторової композиції храму. І пов'язане воно саме з використанням деревини як будівельного матеріалу. Теслярі у давнину мали вправно володіти сокирою й точно приганяти одну деталь конструкції до іншої. А ще — знати і використовувати властивості різних порід дерева. Наприклад, дубу. З нього у Свято-Троїцькому храмі зібрані нижні вінці зрубів. Цікаво, що за традицією теслярі з'єднували колоди цих зрубів спеціально виготовленими кілочками з ясеню — найтвердішою деревини.

У затишному сільському храмі на Трійцю зелено. Молоде віття рясно вкриває хори, арки над притворами, огортає іконостас. Весняне оновлення — воно невідворотне. Було у серцях людських непривітно, зимно. Нині ж Дух Святий торкнувся кожного Благодаттю Своєю. Кожного і усіх разом, соборно. Бо ж

Трійця — день народження Церкви. І не лише ось цієї, вельбівської. Взагалі — християнської. Зішестя Духа Святого на апостолів у Сіонській світлиці поклало початок Євангельської проповіді різним народам. Свято у Вельбівці свідчить, що апостольське слово здолало тисячоліття й гримить урочистим «Вірую!» усюди.

Провести святкове богослужіння до Вельбівки прибув митрополит Полтавський і Миргородський Филип. Разом з духовенством Полтави, Зіньківського й Гадяцького районів він привітав сільчан з великим православним святом і подякував нинішньому настоятелю Свято-Троїцької церкви протоієрею Олександру Гоцуляку та місцевим благодійникам, які допомагають доглядати старовинний храм, аби й надалі він залишався осередком духовності й окрасою полтавської землі.

Дерев'яний храм, Свято-Троїцький, на Зелену неділю й справді втілює невмирущу силу Божого світу. Здається, дерево... Матеріал не надто стійкий. Але як у саду доглядаєш кожний паросток, хочеш, щоб не зіграв, дав плоди, так і в Церкві опікою Христовою духом зростає православний народ. Древо життя міцніше. Церква стоїть.

Людмила Нестуля.

Випуск у Полтавській Місіонерській Духовній семінарії

✠ У Полтавській Місіонерській Духовній семінарії 2 червня відбувся шістнадцятий випуск вихованців стаціонарної форми навчання богословсько-місіонерського відділення та відділення регентів-псаломщиків, а також шостий випуск студентів іконописного відділення.

Божественну літургію в цей день очолив Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип, Ректор Полтавської Місіонерської Духовної семінарії, у співслужінні Преосвященного єпископа Новокаховського і Генічеського Філарета. Архієреям співслужили віце-ректор архімандрит Веніамін (Погребной), благочинний Кременчука протоієрей Іоанн Багаудінов, благочинний Комсомольська протоієрей Георгій Граб, ключар Свято-Макаріївського кафедрального собору Полтави протоієрей Миколай Довганич, викладачі та студенти семінарії у священному сані.

Піснеспіви Божественної літургії виконав хор семінарії під керівництвом протодиякона Бориса Лебедева.

Після служби Ректор семінарії митрополит Филип подякував Преосвященному Владиці Філарету, духовенству і мирянам за спільну молитву та вручив випускникам дипломи.

У неділю всіх святих, що в землях Русі просяяли

✠ У неділю 2-гу по П'ятидесятниці, всіх святих, 14 червня, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип звершив Божественну літургію в Макаріївському кафедральному соборі міста Полтави.

За літургією митрополит Филип звершив хіротонію у сан диякона випускника Полтавської Місіонерської духовної семінарії Олександра Терещука.

Архієрею співслужили віце-ректор семінарії

архімандрит Веніамін (Погребной), ключар Макаріївського кафедрального собору протоієрей Миколай Довганич. Проповідь виголосив протоієрей Василій Цюлка.

У цей день Церква відзначає день пам'яті святого праведного Іоанна Кронштадтського. Головна думка, яку проводив у всіх своїх проповідях і записах отець Іоанн, — це необхідність для християнина істинної палкої віри в Бога і невинної боротьби зі спокусами та відданість Православній Церкві.

Пам'яті святого рівноапостольного Володимира та Блаженнішого Митрополита Володимира присвячується

✠ У неділю 2-гу по П'ятидесятниці, 14 червня, після звершення у храмах Божественної літургії Полтавою проїхав велосипедний хресний хід. Віруюча молодь, очолювана священниками — протоієреєм Миколаєм Довганичем, протоієреєм Михаїлом Бабичем, ієреєм Константином Фисунем, присвятила цей молитовно-спортивний захід пам'яті двох Володимирів — рівноапостольного Хрестителя Русі, тисячоліття з дня смерті якого ми відзначатимемо цього року наприкінці липня, й першій річниці з дня преставлення Блаженнішого Митрополита Київського і всієї України.

Стартував велосипедний хід від Серафимівського храму, де його тридцять учасників благословив Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип. Після Серафимівської православної велосипедисти вирушили до інших церков міста: Макаріївського собору, храмів Пантелеймонівського, Андріївського, Спаського, Сампсонівського, Петро-Павлівського, Різдва Богородиці, мучениць Віри, Надії, Любові та матері їхньої Софії, а також Хрестовоздвиженського монастиря, де було звершено молебні за мир в Україні.

Єпархіальна хроніка

7 червня, у неділю всіх святих, 90 прихожан Спаського храму Полтави на чолі з настоятелем протоієреєм Іоанном Корнієнком здійснили поїздку в селище Решетилівку, до Свято-Миколаївського храму, де звершили подячний молебен на успішне завершення навчального року.

Це вже багаторічна традиція, коли слухачі недільної школи та прихожани по закінченні навчального року разом їдуть в якийсь із сільських приходів. Там, у місцевому храмі, служать подячний молебен, а потім на природі, у польових умовах, готують смачну кашу та після спільної трапези влаштовують спортивні та інші культурні заходи.

Свято-Миколаївську парафію і парафію Спаського храму

поєднують багаторічні духовні зв'язки. 26 років тому диякон Спаського храму Стефан Паляниця після рукоположення у сан священника був призначений на служіння у Решетилівський район, у якому на той час не було жодного діючого православного храму. Прихожани, клірос і духовенство Спаського храму, як могли, брали участь у відродженні Православ'я у решетилівському краї. Початок цьому було покладено в храмі, що «прописався» у хатинці в селі Мушти. Після відповідної реєстрації було організовано приход і в райцентрі. Богослужіння спочатку звершували у пристосованому приміщенні, згодом збудували типовий храм.

Після богослужіння та спілкування з прихожанами

Миколаївського храму полтавські паломники поїхали на берег річки Говтви, де приготували на багатті польову кашу. Після трапези відбулись спортивні змагання, за які юні учасники отримали призи. Більш старші паломники збирали лікарські рослини. А вже на завершення всі співали духовні та народні пісні.

8 червня, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, відкрився восьмий дитячий літній оздоровчий табір при Духовно-просвітницькому центрі Свято-Миколаївського собору міста Комсомольська. Перший день його роботи розпочали зі спільної

молитви: молебень перед початком доброї справи в Покровському храмі звершив директор центру ієрей Георгій Коваленко. Священик звернувся до вихованців з повчальним словом та побажав допомоги Божої, окропивши кожного святою водою.

Загалом у таборі перебувають більше тридцяти дітей із недільної школи при Свято-Миколаївському соборі та з загальноосвітніх шкіл, в яких викладається християнська етика. Вожаті табору — студенти богословсько-місіонерського відділення Полтавської Місіонерської духовної семінарії.

У програмі дитячого табору — походи, екскурсії, спортивні ігри та змагання, бесіди на

морально-духовні теми. Завершиться табірною зміною традиційно — спільною літургією, до якої вожаті готують дітей протягом двох тижнів, пояснюючи при цьому значення та важливість великого Таїнства.

10 червня у селі Водяна Балка Диканського району, з благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, благочинний Дикансько-Шишацького округу протоієрей Богдан Брянич у співслужінні протоієрея Василя Молнара та священника місцевого храму протоієрея Миколая Хацівського встановили хрест та освятили місце під будівництво нового храму.

Архієрейське богослужіння в Макаріївському соборі

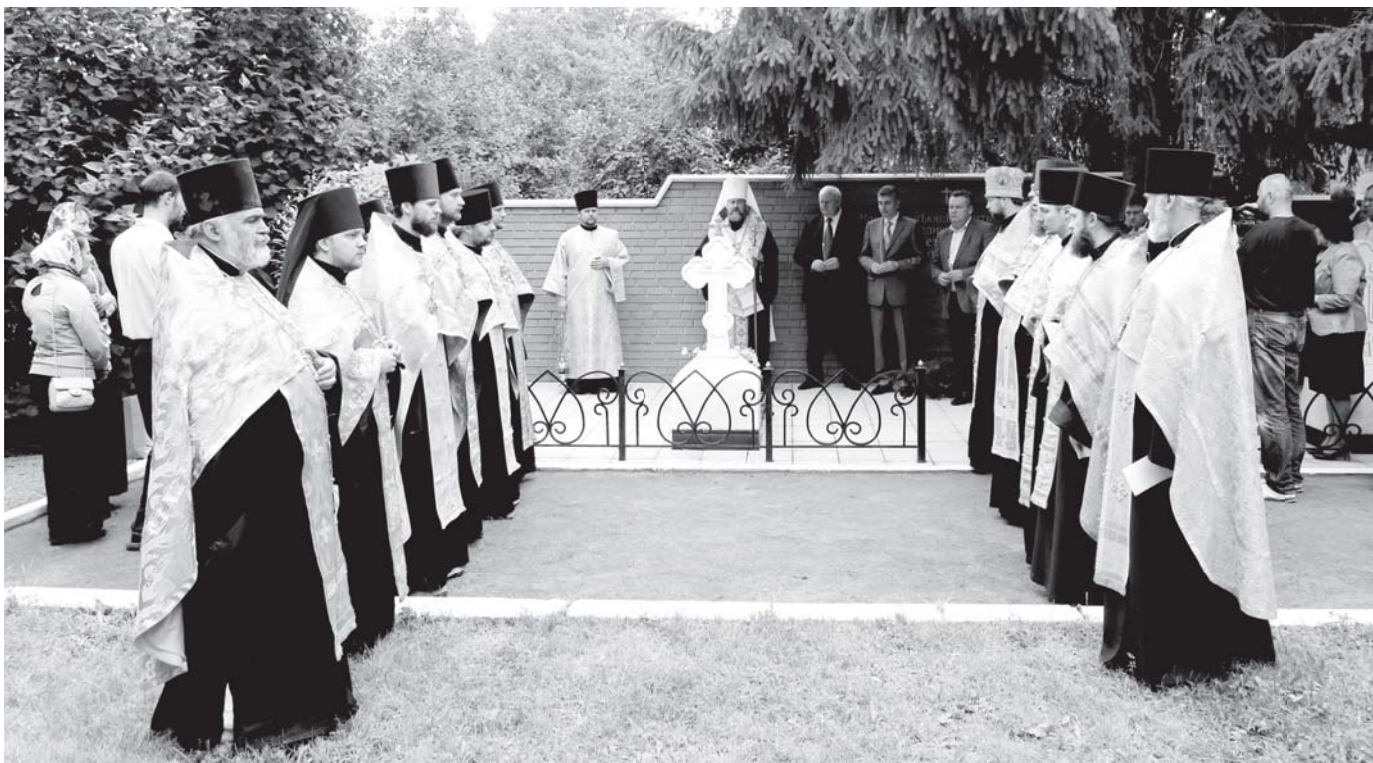
✠ На третій седмиці по П'ятидесятниці, 19 червня, Високопреосвященніший митрополит Полтавський і Миргородський Филип звершив Божественну літургію в Макаріївському кафедральному соборі міста Полтави.

Високопреосвященнішому Владиці співслужили віце-ректор семінарії архимандрит Веніамін (Погребной), ключар Макаріївського кафедрального собору протоієрей Миколай Довганич та клирики собору.

За літургією Владика звершив хіротонію в сан пресвітера диякона Олександра Терещука.

Панахида на могилі Миколи Скліфосовського

✠ «Народ, умеющий чтить память своих великих предков, имеет право спокойно смотреть в будущее». Ці слова Миколи Васильовича Скліфосовського мають прямий стосунок і до нас. Зокрема й при вшануванні пам'яті автора висловлювання. Його могила перебувала у занедбаному вигляді, але шість років тому була відреставрована.

Саме з того часу Владика Филип благословив щорічно до дня медичного працівника звершувати панахиду на могилі Миколи Скліфосовського за нього та за всіх лікарів, що трудилися на благородній ниві допомоги ближнім.

У п'ятницю, 19 червня, митрополит Филип у співслужінні міського духовенства звершив панахиду на могилі Миколи Скліфосовського. За богослужінням молилися лікарі Полтавщини.

По завершенні панахиди до присутніх звернувся митрополит Филип зі словами настанови. У своїй промові Владика відзначив, що молитовна пам'ять про Миколу Васильовича та всіх полтавських медиків, які віддали своє життя для служіння людям і Богові, завжди підтримуватиметься Святою Церквою. Після слів Владики на могилі Миколи Скліфосовського та його сина лягли квіти.

Післямова

Микола Васильович Скліфосовський.

В один із днів, наближених до професійного свята медичного працівника, на околиці Полтави у Дальніх Яківцях збираються лікарі й священники біля могили знаменитого хірурга Миколи Васильовича Скліфосовського — на панахиду: помолитися про упокій душі видатного хірурга, проспівати йому «Вічну пам'ять». Відбулася панахида і цього року.

Радісно від того, що час не тільки стирає людську пам'ять, а іноді й повертає її. Саме так сталося з місцем поховання видатного лікаря й вченого. Впродовж багатьох років могила була в запустінні, відповідно й вшанування людини, яка віддала своє життя, свої таланти людям і Вітчизні, було не на висоті. Тож ми в боргу перед тими ентузіастами, які берегли добрий спомин про

Перемогти смерть

Миколу Скліфосовського не в теорії, а в серці. Низький їм уклін.

Коли могилу впорядкували, стало відомо й широкому загалу, що на нашій землі спочиває ця непересічна людина. Але не тільки смерть пов'язує з Полтавою Скліфосовського.

Тут, у Яківцях, у своєму маєтку Микола Васильович любив бувати, тут проводив свою відпустку влітку, тут прожив останні чотири роки життя. Щодня відправлявся купатися на Ворсклу, милувався краєвидом, що відкривався з крутого берега; часто їздив у Полтаву, де консультував і оперував у земській лікарні. Щоліта тяглися в Яківці підводи з хворими на прийом. І Скліфосовський приймав, лікував, безплатно давав ліки, приймав пологи. Власним коштов він збудував школу для сільських дітей, виділив землю під шкільний сад для навчання садівництву. Й сам дуже полюбляв землеробство, займався селекцією. Це Скліфосовський заснував традиції хмелезнавства й прищепив любов до виноградарства на Полтавщині. Це саме його маєток (600 десятин із унікальним садом), представлений на міжнародній виставці плодознавства в Петербурзі, було названо «Полтавською Швейцарією».

І все ж справою його життя була медицина. Її глибини він пізнавав у стінах лікарень, в умовах польових госпіталів на війні... Блискучі здібності й працелюбність поставили його на рівні з Миколою Івановичем Пироговим, який, до слова, дуже любив молодшого колегу. Скліфосовський був першовідкривачем у багатьох хірургічних напрямках, виховав цілу плеяду послідовників.

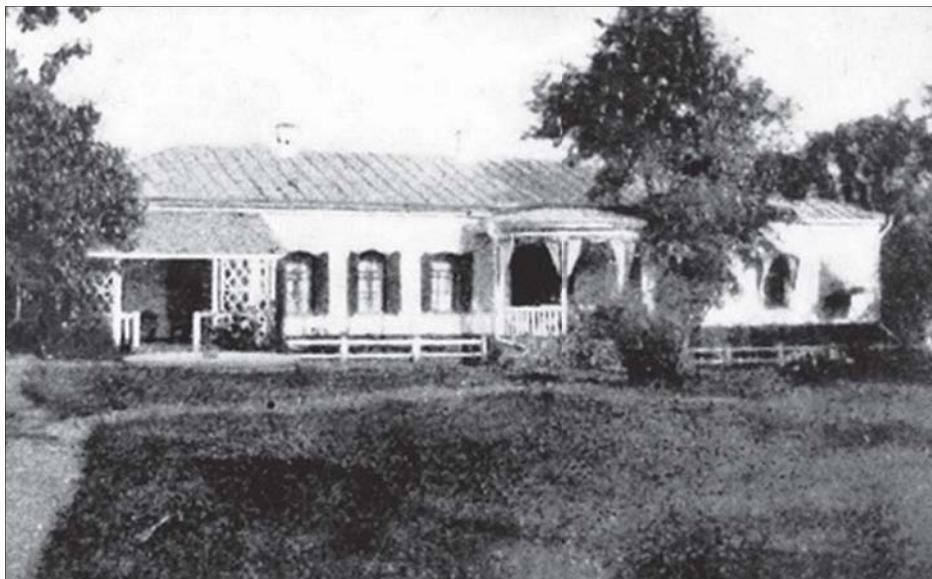
І при цьому зумів залишитися простим, доступним, привітним.

Лікуючи тіло, напевно, він лікував добрим словом, добрим ставленням і душу. У служінні лікаря взагалі можна бачити чимало спільного зі служінням священика. Обидва зустрічають людину в цьому житті й проводжають. Обидва повинні допомагати без винятку всім, хто цього потребує, — бідним чи багатим, знаним чи невідомим. Обидва намагаються здолати смерть. Лікар — тілесну, даруючи пацієнтові на період його короткотривалого земного життя здоров'я. Священик — духовну, наставляючи людину виконувати заповіді Христа Спасителя, Який, перемігши смерть і вивівши душі з пекла, відкрив цей шлях для всіх.

Особливо ж подібність бачиш тоді, коли лікар наслідує Христа. Дуже ймовірно, що Микола Васильович Скліфосовський був добрим християнином — про це свідчить саме його життя, важке, часто в нестатках, з втратами рідних людей, але при всьому цьому жертвове, в Христовій простоті, світлі. Можливо, тому й панахиди на його могилі завжди духовно світлі.

Хай Господь упокоїть його безсмертну душу й душі всіх медиків, які, виконуючи заповідь Спасителя, жертвували собою, намагаючись врятувати хворих та повернути їм безцінний дар життя.

Священик Андрій Твердохліб.

Маєток Скліфосовського у Яківцях. Дореволюційне фото.

Если мы не любим

*Солнца луч цветы в бутонах будит.
Расцветает от тепла цветок.
Мы — никто, пока нас не полюбят,
Если мы не любим, мы — никто!*

*Если б пчелка звонко не жужжала,
Соты в ульях были бы пусты.
Если б мать ребенка не держала,
Не было бы в мире красоты.*

*Одиноко там и сиротливо,
Где любовь приюта не нашла.
Человек не может быть счастливым,
Если в сердце к ближним нет тепла.*

*Без любви земля б чужой нам стала,
Слишком долгим был бы жизни срок.
Не было б прощанья на вокзале.
Не было бы чтенья между строк.*

*Без любви единственным ответом
Был бы смерти роковой порог.
Но она сияет ярким светом,
И мы знаем, что любовь есть Бог!*

*Это Он цветы в бутонах будит.
От Его тепла цветет цветок.
Мы — никто, пока нас не полюбят,
Если мы не любим, мы — никто!*

Вера Кушнир.

Ети поетическіе строки четко определяют состояние мира и человека с любовью и без любви. Яркое, красочное, но ничего нового, не так ли? Тем не менее в каждодневном круговороте дел, общения, треволений вдруг в нас иссякает понимание любви, ее проявление.

Вот нас обидели, как мы думаем, незаслуженно, или нагубили. Казалось бы, что сложного в том, чтобы не ответить злом за зло, а сказать что-то доброе или смолчать... Ведь именно так поступал Господь наш: «Будучи злословим, Он не злословил взаимно; страдая, не угрожал» (1Пет. 2:23). В наследовании Его должна состоять жизнь христианина. Потому и святые отцы учат быть всегда благодушными. «Не будем требовать, чтобы нас не обижали, — наставляет святитель Иоанн Златоуст, — но, будучи обижены, перенесем обиду великодушно...».

Но, оказывается, это только на первый взгляд нет ничего проще. Наше греховное нутро гниет, и нелегко поделиться ароматом роз, когда от тебя разит гнилью. Чтобы промолчать, нужно заставить себя смириться, нужно увидеть в этой ситуации Промысл Божий. Ответить обидчику легче, тем более если душа наша привыкла услаждаться не смирением в Боге, не победой над своей страстью — в случае ответа обидчику в нас говорят страсти

гордости и тщеславия, возбуждающие гнев, — а победой над другим человеком.

Так мы нарушаем главную заповедь Христову — о любви.

«Сия есть заповедь Моя, да любите друг друга, как я возлюбил вас...» (Ин. 15:12). «Более же всего имейте усердную любовь друг ко другу, потому что любовь покрывает множество грехов...» (1Петр. 4:8). «Возлюбленные! если так возлюбил нас Бог, то и мы должны любить друг друга...» (Ин. 4:11).

В Библии много говорится об этой добродетели, и не случайно. «А теперь пребывают сии три: вера, надежда, любовь; но любовь из них больше», — написал апостол Павел в своем Первом послании к коринфянам (13:13). Господь нас учит любви ко всем, потому что не будет нам пользы, если будем любить только любящих нас. Понятно, что это тяжело, но нужно постараться посадить хотя бы маленькое зернышко неосуждения, милосердия и т. д. Спаситель является тем самым зернышком, которое мы должны взращивать и беречь в нашей душе, дабы оно проросло и мы могли поделиться с окружающими нас. В то же время, делая добрые дела, мы меньше грешим, тем самым становимся ближе ко спасению, то есть ко Христу. Итак, заботясь о других, мы спасаемся сами. Даже из нашей гнили мы можем вырастить то самое дорогое сокровище, которого не стоит и весь мир.

Святые отцы утверждают, что хотя бы одно внешнее подражание делам любви может уже повести ко спасению. Так, один монах пришел спросить авву Иосифа, ученика преподобного Антония Великого, как ему спастись, потому что он не мог ничего выносить, не мог работать, не имел чем подавать милостыню. Авва Иосиф ответил ему: «Если же не можешь исполнять ничего такого, старайся, по крайней мере, не делать ничего, нарушающего любовь к ближнему, и я верую, что Господь смилуется над тобой».

Таким образом стараясь помнить о Боге и ближнем, начнем борьбу с большим пороком души — эгоизмом. И постепенно увидим букет сорняков, выросших на этой почве, которые нужно искоренить. Исторгая страсть за страстью, грех за грехом, будем очищать душу, не забывая бесечно о том, как сложно это делать, иначе в нерадении и легкомыслии со временем рискуем засеять вновь одни волчцы и тернии. В труде исправления себя запасемся же терпением. Процесс этот длительный, постепенный. Ведь все нехорошее, что имеем, мы тоже приобрели постепенно, как кузнец собирает цепь звено за звеном, так и мы выковываем свои пуды греховных уз сантиметр за сантиметром.

И не стоит говорить, что я, мол, ни при чем, так получилось. Нам дарована свобода, право выбора между

добром и злом, и нет на земле такого человека, которому не был бы дан шанс на спасение. Человеколюбец Бог, без Которого не было бы всех и вся, явил нам пример величайшей и непоколебимой любви, которую мы призваны наследовать. Более того, Он нам помощник, Он поощряет и наказывает, воспитывая, Он всегда рад принять нас в Свои объятия. Поэтому задумаемся, что мы делаем не так и как это исправить, ведь жизнь такая короткая, неужели потратим ее зря?

Христос Своей Кровью искупил первородный грех, и нам должно быть стыдно эту величайшую жертву мараť своими грязными и бессовестными поступками. Да и как потом предстанем перед Создателем с той грязью, что несем в себе ежедневно? Что скажем в свое оправдание? Ничего.

Поэтому, чтобы не грешить, нам просто необходимо жить так, будто окажемся на Страшном суде уже через несколько минут. Не откладывая, будем каяться в своих грехах, будем причащаться Тела и Крови Христовых. И тогда хватит сил на духовную борьбу, появится шанс на прощение наших нехороших дел, о которых мы, может быть, так и не думаем, но в свете любви Христовой, что лучиком озарит наше израненное грехом сердце, оценим их уже по-иному. Любовь — наше оружие, только любовью можно одолеть обиду, злость, неприязнь к другим и при этом самому не стать обидчиком. Как легче этого достичь? А для этого, по слову святого Паисия Святгорца, «в лице своего ближнего мы должны видеть Христа...»

Священник Димитрий Москаленко.

Єпархіальна хроніка

12 червня у Полтавській Місіонерській Духовній семінарії відбувся випуск студентів сектора заочної форми навчання. Богослужіння цього дня в храмі Трьох святителів очолив віце-ректор семінарії архімандрит Веніамін (Погребной). Йому співслужили викладачі та випускники семінарії у священному сані. По завершенні Божественної літургії отець архімандрит вручив дипломи випускникам і звернувся до них з повчальним словом.

Дипломи про закінчення заочної форми навчання в Полтавській Місіонерській Духовній семінарії отримали 52 випускники: 46 навчалися на богословському відділенні, 6 отримали фах регента.

14 червня, у неділю, слухачі недільної школи при Спаському храмі міста Полтави започаткували літні зустрічі, в рамках яких переглядатимуть православні фільми й за чашкою чаю розмірковують на духовні теми, порушені режисерами стрічок. Відповідне рішення — не припиняти занять у літню пору — було ухвалено на загальних зборах недільної школи.

Перегляд православних фільмів слухачі почали з серіалу про новопреставленого «вселенського» святого — преподобного Паїсія Святгорця. Після перегляду і колективного чаювання була звершена молитва преподобному Паїсію Святгорцю.

15 червня відбулася зустріч протоієрея Андрія Сімона з дітьми табору відпочинку «Сонячний» спеціалізованого навчально-виховного комплексу №45 в Полтавській бібліотеці-філіалі для дітей №10.

Розмова зі священником виявилася цікавою і сповненою високого духовного змісту. Дітям хотілося почути відповідь на безліч запитань.

На завершення бесіди отець Андрій благословив дітей на добрі справи та любов до книги як до незмінного супутника мислячої людини.

16 червня, з благословення благочинного Котелевського округу протоієрея Василя Довганича, студент

Полтавської Місіонерської Духовної семінарії Володимир Сахно провів екскурсію у Свято-Троїцькому храмі Котельви для учнів початкових класів Котелевської гімназії №1 ім. С. Ковпака. Діти ознайомились із правилами поведіння у храмі, з традиціями шанування ікон, з цікавістю прослухали історію храму, якому вже понад двісті років. Свято-Троїцька церква — одна з небагатьох уцілілих пам'яток класицизму на Лівобережній Україні.

17 червня група студентів першого і другого курсів природничого факультету Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка разом із

керівниками груп та викладачами відвідали Полтавський Хрестовоздвиженський монастир.

Екскурсію для гостей з університету провів клірик обителі ігумен Тихон (Васильєв). Під час відвідин студенти ознайомились з історією святої обителі, цікавими фактами з сучасного життя монастиря, дізнались про історію чудотворних ікон, житіє полтавських святих, оглянули собор і дзвіницю. Підйом на монастирську дзвіницю, з якої відкривається захоплююча панорама Полтави та її околиць, стала емоційною крапкою екскурсії.

«Будьте подібними до мене, як я до Христа»

З молитвою прикладаючись до ікони святих первоверховних апостолів Петра і Павла, ми благоговійно схиляємося перед величчю апостольського подвигу. Цей подвиг полягав у виконанні волі Божої: «Ідіть і навчіть усі народи, хрестячи їх в ім'я Отця і Сина і Святого Духа, навчаючи їх виконувати все, що Я вам заповів» (Мф. 28:19–20). Первоверховні апостоли були палкими проповідниками Євангелія, мужньо та непохитно боролися за правду Христову і свою вірність Богу засвідчили мученицькою смертю: згідно з церковним переданням апостол Петро був розп'ятий на хресті, а апостол Павел убитий мечем.

Свята Церква називає цих апостолів первоверховними, виділяючи їх із числа інших учнів Христа, і таким чином вказує на особливу роль Петра і Павла у розповсюдженні віри Христової по всьому світу. На їхню честь встановлений багатоденний піст, звершуються урочисті богослужіння. Багато храмів названі на честь апостолів Петра і Павла, мільйони християн носять ці імена. До первоверховних апостолів ми звертаємося у своїх домашніх молитвах, і в кожному храмі під час літургії читаються їхні послання, котрі уже два тисячоліття розкривають догмати православної віри, спонукають до боротьби з гріхом, вказують людям шлях до спасіння.

Проте ми маємо не лише прославляти святих апостолів, не лише звертатися до них у молитвах, а й учитися в них. Учні Христа для нас є учителями, адже весь світ вони просвітили світлом Христової віри, навчаючи кожного дивитися за собою, щоб не впасти у спокусу (Гал. 6:1), прикрашати душу, мов дорожчощами, нетлінною красою лагідного духу (1Пет. 3:3–4), щоб бути вірним дітям Отця Небесного. Навчають нас цьому не лише послання апостолів, а й саме їхнє життя, яким вони подають нам приклад.

Здавалося б, нам нічого й думати про те, щоб уподібнюватися до святих апостолів. Ми живемо в інший час, в інших умовах і є зовсім іншими людьми. Апостоли були сучасниками Христа, вони бачили Його, говорили з Ним і слідували за Господом у буквальному значенні цього слова, мандруючи по містах і селах Палестини, а нас від земного служіння Господа відділяють дві тисячі років та тисячі кілометрів. Апостоли проповідували Христа іудеям, які розп'яли Його, і язичникам, котрі не знали Його, а ми живемо у багатовіковій християнській традиції. Апостоли під час Зішестя Святого Духа отримали дар говорити різними мовами, які до того були їм незнайомі, щоб проповідувати Євангеліє всім народам, а у наш час Священне Писання перекладено практично усіма мовами і є доступним для більшості людей. Віра апостолів була стійкою, мов скеля, а наша подібна до тростини, що згинається навіть від легкого подиху вітру. Ні погрози, ні страждання, ні голод, ні стихійні лиха не могли зупинити апостолів на шляху їхньої проповіді, а у нас часто не вистачає часу на недільну літургію і здоров'я, щоб дотримуватися постів. Ми — зовсім інші люди, слабкі духом і немічні тілом, і наших сил вистачає тільки на те, щоб шанувувати пам'ять апостолів і просити, щоб вони молилися за нас. Безперечно, усі ці відмінності є, проте якщо ми уважніше поглянемо на життя первоверховних апостолів, то побачимо і багато спільного з нашим життям.

Ангел звільняє Петра із темниці. Палатинська капела, Палермо, Сицилія, мозаїка XII століття.

Коли Спаситель напередодні Своїх страждань прощався з учнями на Таємній Вечері, то попереджав, що на них чекають переслідування, спокуси та скорботи (Ін. 15:18–16:22). Апостол Петро вигукнув: «Якщо й усі спокусяться щодо Тебе, я ніколи не спокусяся!» Господь відповів: «Істинно кажу тобі, що в цю ніч, перш ніж проспівас півень, тричі відречешся від Мене» (Мф. 26:33–34). Вночі у Гефсиманському саду Петро намагався захистити свого Учителя зі зброєю в руках (Ін. 18:10). І ось вранці у п'ятницю, коли Христа судив синедрион, коли Його били і плювали Йому в лице, Петро сидів у дворі первосвященника і бачив це. На Таємній Вечері він казав Господу: «Коли б мені навіть умерти з Тобою, я не відречуся від Тебе» (Мф. 26:35). Чи є вранці у Петра ця рішучість стати поруч із Спасителем перед синедріоном і умерти разом із Ним? Чи чуємо хоча б слово на захист Ісуса чи на підтримку Його? Коли слуги первосвященника говорять, що Петро був з Ісусом Назаретом, він від страху тричі відрікається і присягається, що не знає Цього Чоловіка (Мф. 26:69–74). Як бачимо, апостол Петро, хоч і був тим «каменем віри», на якому Господь заснував Церкву Свою (Мф. 16:18), однак залишався звичайною людиною, і йому притаманні були усі людські слабкості.

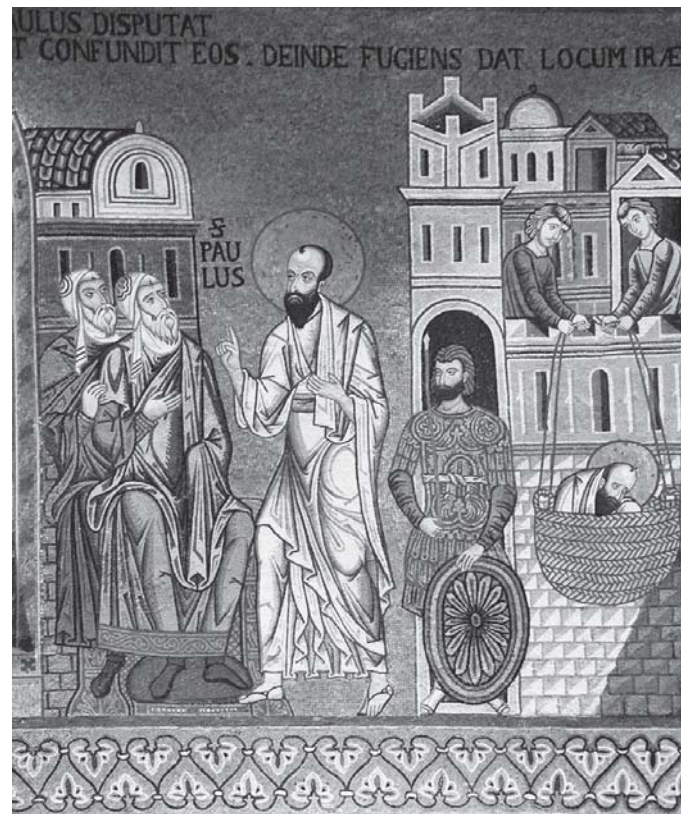
Та після падіння апостола ми бачимо його покаяння. Як тільки проспівав півень, Спаситель глянув на Петра, і він згадав слово Господа (Лк. 22:60–61), усвідомив усю глибину свого падіння, відчув тягар скоєного ним гріха і, вийшовши з двору, гірко заплакав. Це був не плач розпачу, а плач покаяння, що є спасительним для кожного грішника. Милосердний Господь простив свого малодушного учня. Після Воскресіння Він тричі запитує у Петра: «Симоне Іонин, чи любиш ти Мене?» Тричі з палкою любов'ю Петро відповідає: «Господи, Ти знаєш, що я люблю Тебе». І Спаситель тричі повеліває: «Паси овець Моїх» (Ін. 21:15–17). Господь доручає Петру пасти словесне стадо, тобто проповідувати Євангеліє, наворачтати людей до Бога, учить їх істинній вірі й заповідям Божим та наглядати за Церквою. Цим самим Він відновлює Петра в апостольському служінні, від якого той відпав, відрікшись від свого Господа і Учителя. Та навіть коли Бог простив цей гріх, Петро продовжував його згадувати. Згідно з церковним переказом, щоночі, як тільки чув голос півня, апостол прокидався

і, згадуючи свої слова «я не знаю Його», молився і плакав, так що під очима у нього було видно сліди від сліз.

Хіба не схожа історія падіння первоверховного апостола на наше життя? Хіба ми не відрікаємося від Господа щоразу, коли порушуємо Його святі заповіді? Приступаючи до Чаші Христової, ми каємося в наших гріхах і, подібно до апостола Петра, обіцяємо Господу, що будемо завжди з Ним. Але проходить зовсім небагато часу — і ми, як і апостол, проявляємо слабкість і порушуємо свої обіцянки. Ми засуджуємо людей, гніваємося на всіх довкола, робимо нестерпним життя ближніх нашими докорами та сваркою... Господь сказав: «Блаженні чисті серцем, бо вони Бога побачать» (Мф. 5:8). А якщо ми тримаємо у своєму серці злобу та ненависть, якщо засмічуємо його лукавством та нечистими помислами, то тим самим відрікаємось від Нього і не бажаємо Його бачити.

Та якщо ми подібно до апостола Петра відвертаємося від Господа, то маємо уподібнюватися до нього і в усвідомленні своєї провини. Ми повинні помітити той погляд Спасителя, котрий здійснив переворот у Петровій душі й котрий донині звернений до кожного з нас. Ми повинні побачити свої гріхи, згадати про свої обіцянки і наміри бути вірними Господу і, як первоверховний апостол, слезами покаяння омийти своє падіння, благаючи Господа, щоб Він, знаючи, що ми Його любимо, не відвернувся від нас.

Апостол Павел до хрещення називався Савлом і переслідував християн. Засліплений фанатичною ревністю щодо виконання іудейських старозавітних законів, він переслідував проповідників Нового Завіту, тягнув християн у в'язниці, був присутнім під час побиття камінням святого перемученика і архidiaкона Стефана і схвалював цю страту (Діян. 7:57–8:3). Але після того як Господь призвав його, став служителем Церкви Божої і навіть перевершив інших учнів Христа своїми апостольськими подвигами. Його неодноразово били палицями, кидали в нього каміння, він терпів ув'язнення і переслідування, проте ніщо не могло перешкодити його палкій проповіді Господа, Котрого він полюбив усім серцем. Скрізь, куди б він не приходив у своїх подорожах, він проповідував спасіння у Христі Ісусі. Коли його гнали,

Прповідь Павла в Дамаску.

він ішов в інше місто, жодного дня не залишаючись у бездіяльності, самовіддано насаджуючи віру Христову в серцях людей.

Апостол Павел, розповсюджуючи віру Христову, здійснив чотири подорожі, які за мірками того часу були кругосвітніми, заснувавши багато церковних общин. Ідучи проповідувати далі, він, хоч і залишав у заснованих ним Церквах єпископів та пресвітерів, однак продовжував перейматися життям кожної конкретної общини. До нас дійшли чотирнадцять послань апостола Павла, в котрих ми бачимо і глибоке розкриття богословських істин, і моральні настанови усім християнам, і особисту небайдужість до життя окремих членів общин, і викриття тих, що вводили в оману новонавернених, і батьківську турботу про стан здоров'я духовних синів. Він став великим світільником слави Божої, первоверховним апостолом, перед ім'ям котрого благоговіють усі народи, котрі через нього просвітились світлом істини. Але поглянемо, як він сам говорить про себе: «Я недостойний називатися апостолом, тому що гнав Церкву Божу» (1Кор. 15:9). Постійно пам'ятав він про те, що в молодості тяжко грішив, беручи участь у гоніннях на християн, і ці спогади пробуджували в його душі покаяння навіть тоді, коли своїми трудами на ниві проповіді він прославився на всю Римську імперію.

Кожен із нас має бути подібним до апостола Павла якщо не у проповіді чи богословських роздумах, то принаймні у смиренні. Він забуває про свою славу, про всі свої подвиги в ім'я Господа Ісуса Христа, коли з каяттям згадує про свій гріх. Ми так само повинні насамперед пам'ятати ті випадки, коли ми відступали від волі Божої. Нормою для нашої свідомості мають бути слова святого царя і пророка Давида: «*Беззаконія мої йзв'язав, і гріх мій предо мною єсть кривда*» (беззаконня моє знаю, і гріх мій завжди переді мною) (Пс. 50:5), адже «нема людини, котра не згрішила б» (2Пар. 6:36). І подібно до апостола Павла, у хвилини покаяння ми маємо забувати про свої заслуги і не пишатися своїми вміннями і талантами чи результатами своєї праці, а смиренно просити Бога, щоб Він помилював нас і простив наші гріхи.

**Священик Сергій Антонюк.
Закінчення буде.**

Продолжение. Начало в №5.

В течении всего этого дня густая толпа народа окружала гроб почившего Владыки, благоговейно внимая чтению Евангелия и частым совершениям панихид.

В 4½ часа началась всенощная, а в 6 часов вечера панихида, совершенная Преосвященным Епископом Гедеоном в сослужении всего градского духовенства, полного храма молящихся, среди которых присутствовали во главе с г. Начальником губернии князем Н. П. Урусовым все представители гражданских учреждений, всех учебных заведений и гг. офицеров воинских частей, изъявивших желание принять деятельное участие в церемонии перенесения тела в собор почившего Архипастыря. Вечером же совершена была в числе других панихида от училища слепых девочек законоучителем их протоиерем Д. Щедродаровым, который произнес при этом следующую речь:

«Любвеобильнейший почивший Архипастырь! Когда живым был ты, мы привыкли приходить к тебе. Ты был и готов принять, и рад всякому, никому не было отказа видеть тебя. И каждый из нас находит в тебе и опытного советника, и мудрого руководителя, и истинного утешителя. Все мы верили тебе, все полагались на твою опытность, все сердцем чуяли твою ласковость и привет и очами видели готовность разделить горе, утешить печаль, стереть слезы. Да! Мы привыкли приходить к тебе и обо всем своем спрашивать и просить тебя. Позволь же, благослови, Преосвященнейший Владыко, и сей час спросить тебя: что ты сделал с нами? На кого оставил нас? К кому пойдет теперь нуждающийся в совете? С кем побеседует опечаленный? У кого найдет утешение в беде находящийся? Кто отрет слезу сироте, нищему и бедной вдовице? Кто?.. Но что я говорю о нас самих? Плакать, сетовать, скорбеть о тебе, не будет это грехом перед Тем, Кто положил во своей власти времена и лета, Кто назначил предел, которого никто не переступит? Судьбы Божии совершились о нас грешных, и в покорном благоговении, поникнув долу со слезами на очах, мы глаголем: “Да будет воля Твоя, Господи, о нас!”

Так... покоряемся воле Твоей, Господи, смиренно благодарим милосердие Твое, даровавши нам, хотя на краткое время, правило веры, образ кротости и воздержания учителя в лице лежащего во гробе...

Но благодетнейший Архипастырь, что ты сделал, на кого покинул, кому вверил счастье и благополучие малых сих, этих слепых девочек, которые сей час невинными детскими устами и чистым сердцем со слезами на глазах молятся об упокоении души твоей? Молчат благоглаголивые уста твои,

Последние дни, кончина и погребение в Бозе почившего Преосвященного Илариона, Епископа Полтавского и Переяславского

безжалостная смерть смежила очи твои, нем язык твой, мертвенно тело твое. Но как ты любил детей этих, как желал говорить с ними и часто-часто, ласково, отечески беседовал с ними! А теперь молчат уста твои. Но молчат ли?.. Молчит ли теперь во гробе почивающий? Нет, благочестивые богomoльцы за покойного, нет! Уста его молчат, но как благовестник Слова и творец Слова, т. е. исполнитель его, он и из гроба духовному слуху нашему вещает: образ дал вам, да якоже аз сотворих, и вы творите.

Стройное пение этих детей обратило ваше внимание, и я слышал вопрос: кто эти дети, из какого училища? Ответствую. Это так стройно, умильно и благоговейно поют слепые девочки. Для них покойный Владыка устроил училище. Немногие знают о нем, но оно существует в Полтаве уже десять лет. Еще в первый объезд своей епархии покойный архипастырь поражен был обилием слепых в Полтавской губернии, и любвеобильное сердце его положило прийти к ним на помощь, он решился основать и десять лет тому назад действительно основал училище для слепых детей-девочек. И чем был покойный для сих малых и умаленных, этого и передать и описать невозможно... Он был для них и отцом и матерью и учителем и воспитателем. Как теперь вижу: лютой зимой, вечером, в простой священнической одежде, с палочкой в одной руке и с узелком под мышкой другой (это гостинцы для детей) идет согбенный летами и ношей великий старец, идет на колонию... это к слепым, говорил я, и не ошибался. И думалось тогда: что мой урок? Тысячи их не могут заменить и получасовой беседы, что старец с детками поведет! (Я тоже и туда же ходил на уроки).

И действительно, придет, бывало, после и дети с такой радостью, с такими счастливыми лицами вспоминают о Владыке, что словом изобразить этого нельзя. Да! великая благодать

была во устах твоих, преподобне отче, и был еси воистину пастырь Христовы церкви! Так вот, духовному слуху нашему почивший вещает: образ, пример я вам показал; как я делал, так и вы делайте. На кого теперь надежда, в ком успокоение за будущее найдут эти дети? В вас, слушающих, в вас... Позаботьтесь полюбить этих детей также, как любил и заботился о них почивший; он из гроба своего благословляет вас поддержать и продолжить начатое им великое дело воспитания слепых детей. Покажите же себя достойными учениками великого учителя! А вы, дети, помолитесь теперь и всегда, пока живы, молитесь: со святыми упокой... Аминь».

Слепые дети плакали, плакал и народ, в течении всей ночи попеременно наполнявший храм, где непрерывно шло чтение у гроба Евангелия.

20 января в 8½ часов утра началась заупокойная литургия, совершенная о.о. архимандритами: ректором семинарии о. Гавриилом, настоятелем Лубенского монастыря о. Вонифатием и о. экономом архиерейского дома Феодосием в сослужении 6 священников и иеромонахов. К концу литургии прибыли в храм во главе с г. Начальником губернии князем Урусовым все представители местных гражданских и административных учреждений, представители военного ведомства; к 10 часам прибыл Преосвященный Епископ Гедeon. По окончании литургии совершена у гроба лития, а за ней открылось шествие для перенесения тела почившего Владыки в кафедральный Собор по следующему церемониалу: фонарь, несомый псаломщиком в стихаре, за престольный крест, несомый псаломщиком в стихаре, 1 пара хоругвей и крышка гроба, несомая 4 диаконами в облачениях; 2 пары хоругвей, ученицы и ученики церковно-приходских школ и народных училищ г. Полтавы со своими наставниками по 6 в ряд, епархиальное женское училище, мужское

духовное училище, духовная семинария, женская гимназия, мужская гимназия, реальное училище, коммерческое училище, ремесленная и фельдшерская школы, институт благородных девиц, кадетский корпус; все учащиеся по 6 в ряд в сопровождении своих воспитателей.

Далее, иеромонах с клобуком и четками, имея по сторонам жезлоносца и свещеносца, иеродиакон с митрой и малым омофором, имея по сторонам двух диаконов с кадилами, 4 иеродиакона, чиновники консистории, представители учреждений, архиерейский хор в парадных кафтанах, духовенство по 2 в ряд в белых облачениях, причем 4 младших священника несли ордена, 4 архимандрита, Преосвященный Епископ Гедeon с протодиаконом и 2 иподиаконами, духовник-иеромонах Феодорит с иконой Спасителя, по сторонам его два диакона с кадилами для кажденья телу почившего Владыки, гроб с телом почившего, несомый попеременно священниками; над гробом диаконы держат рипиды, дикий и трикий; за гробом следовали власти, катафалк о 6 лошадях и несметная толпа народа; по обеим сторонам процессии расположены были войска; на пути следования было совершено 4 литии: у церкви Орловского полка, на углу Александровской улицы, у Сретенской и Воскресенской церквей; причем из каждой церкви выходили на встречу священник и диакон; а пред Собором процессия встречена была кафедральным протоиереем о. Лазурским с 2 священниками и 2 диаконами, крестом и хоругвями.

Священник В.Ш.
«Полтавские епархиальные ведомости», февраль 1904 г., №4, часть неофициальная.
Материал печатается с сохранением орфографии первоисточника.
Продолжение следует.

Вид Крестовоздвиженского монастыря с окрестностями.

О путешествии на святую Слобожанщину

«...И даждь им всеблагое свое намерение ко благоугождению Твоему благополучно во славу Твою исполнити». Такими словами заканчивается молебен «О путешествующих», который отслужили мы в Свято-Пантелеймоновском храме Полтавы перед началом нашей поездки по святым местам Харькова и Харьковской области.

Иерей Сергей Дубовой обратился к детям и родителям с напутственным словом, благословил и окропил всех святой водой. Бодрые духом после молитвы, мы заняли свои места и отправились к святым местам, которые для большинства паломников были нехоженными.

Яркое солнце, чистое небо — казалось, Ангел Хранитель сопутствует нашему странствию. Дети, как и положено, были непоседами — щебетали всю дорогу и решали свои детские дела, а взрослые читали акафист Пресвятой Богородице. Полтавский район, Чутово, Снежков, Валки — населенные пункты мелькали за окном автобуса, как маховик времени, окуная нас в атмосферу прошлого, возвращал ad fontes — к истокам.

Бывают такие дни, когда ты за несколько часов узнаешь больше, чем узнал за год. Или, если точнее сказать, когда многое из того, что ты знал до этого дня, складывается в цельную картину. И кажется, что без посещения святой Слобожанщины многое из истории Полтавского края останется непонятым.

И вот после двухчасового лавирования по «непаханому полю» укравтодора мы приехали в село Нижняя Озеряна, что под городом Мерефой.

Обретение иконы

Озеряна — село, известное далеко за пределами Слабожанского края. Там была обретена чудотворная икона. По «чудотворности» она уступает только главной православной святыне — Казанской иконе Божьей Матери. Предание гласит о том, что крестьянин вышел на луг косить траву и услышал человеческий стон. Наклонившись, в траве он нашел разрубленную на две половины икону. Косарь взял обе половины, отнес домой и поставил рядом с другими иконами. На следующее утро он не обнаружил иконы дома, а нашел ее на месте явления, но разрезанные части иконы плотно соединились, так что почти не осталось следа! На месте чудесного явления лика Богородицы из-под земли заструился родник с ключевой водой.

После явного знамения крестьянин передал икону местному священнику отцу Феодору. Благочестивый иерей Феодор видел много чудес от образа Богородицы и захотел, чтобы в его пустынном хуторе был

основан мужской монастырь. В то время посетил Озерянку известный наместник Святогорского Успенского монастыря архимандрит Севастиан (Юхновский), который, по преданию, был тогда сильно болен. Пешком пришел он из своей обители в Озерянку, чтобы поклониться чудотворной иконе Богородицы, и вылечился.

Святогорская пустынь

Узнав о желании отца Феодора учредить здесь монастырь, отец Севастиан взялся помочь местному священнику. По Святогорским актам от 1696 года видно, что благочестивый иерей Феодор передал Святогорскому монастырю в лице его наместника, отца Севастиана, и его настоятеля архимандрита Вассиана Василевского всю свою недвижимую собственность в Озерянке для основания монастыря, каковой не замедлил там устроиться ревностными трудами Святогорского наместника, отца Севастиана, и стал известен под именем Озерянской Богородичной пустыни.

Первоначально в этом месте был храм Рождества Богородицы, что и положило начало основанию пустыни. Место это тогда было действительно пустынно. Окружали его высокие холмы, глубокие ложбины и густые лесные заросли. На холме, на левом берегу реки Озерянки, поставили деревянную церковь. Со временем поставили еще одну церковь в честь Рождества Иоанна Предтечи с трапезной при ней для братии, устроили деревянную колокольню с часами, обнесли обитель деревянной оградой и построили в ней братские деревянные кельи.

Пустынь была небольшой. Братия в 1773 году владела пятью фруктовыми садами, семью десятинами пахотной земли, шестью десятинами сенокоса, тремя десятинами леса. Численность братии тоже была маленькой. На 1787 год состав был таким: игумен Иезекииль Туранский, четыре иеромонаха, один иеродьякон, один монах и послушники. Но просуществовала эта пустынь недолго, около 80 лет.

Забвение

В 1787 году Императрица Екатерина II во время пребывания в Харькове подписала указ о передаче под руководство Григория Потемкина Харьковского наместничества. По воле «светлейшего князя Таврического» прекратили свое существование 15 монастырей Слобожанщины, среди них были закрыты Озерянская Богородичная пустынь, Змиевской Николаевский казачий монастырь, Святогорский

монастырь. Имущество их было изъято в казну, а братия всех монастырей была собрана в Старо-Харьковский Куряжский Спасо-Преображенский монастырь. Главный соборный храм Рождества Пресвятой Богородицы в 1793 году был перенесен в Мерефу, где заменил собой обветшавший Архангельский храм. После упразднения Озерянской пустыни, приблизительно в 1820 году, в Озерянке образовался приход, с этого времени начали совершать богослужения в трапезном храме в честь святого Иоанна Предтечи.

В 1830 году храм вновь перестроен средствами прихожан и частично на церковные деньги.

Чудотворения и коммунисты

Сила особенной благодати исходила от чудотворной иконы на месте ее явления — «хромым хождение, глухим слышание, слепым прозрение, которое хорошо подавалось». Сохранились немало свидетельств о том, как благодаря Озерянской иконе вылечивались физические болезни и прекращались эпидемии инфекционных заболеваний. Широко известен случай из биографии Григория Квитки-Основьяненко. В детском возрасте он ослеп. Врачи не смогли помочь мальчику. И тогда мать с сыном отправились в Куряжский Преображенский монастырь, где в то время находилась Озерянская икона. Мать долго молилась перед чудотворным образом, а затем умыла лицо сына святой водой из Онуфриевского источника. И произошло великое таинство — Григорий стал прозревать. С глаз мальчика, словно завеса, сползла слепота. Сначала он различал контуры предметов, а затем

Озерянская икона Божией Матери в селе Нижняя Озеряна.

увидел мир Божий во всей его красоте. Помня это чудо, Квитка-Основьяненко в молодости намеревался постричься в монахи, был послушником Преображенского монастыря.

После 1917 года в Иоанно-Предтеченском храме богослужения продолжались до 1935 года. В ноябре 1935 года приходской храм Рождества Иоанна Крестителя был разрушен (данные Государственного архива Харьковской области). Сейчас на том месте, в память о разрушенном храме, стоит поклонный деревянный крест. В 1941 году был открыт храм в церковном доме. Впоследствии богослужения проводились в часовне. Но в середине 60-х годов и она была закрыта и разрушена. Власти старались уничтожить и чудотворный

живительный источник — его засыпали землей, забрасывали остатками разрушенных церковных строений и даже надгробными плитами, укатывали тракторами. Но каждый раз источник заявлял о себе струями чистой воды.

Первообраз утерян в 30-е годы XX века. С него остались многочисленные списки, которые существенно отличаются друг от друга, хотя многие из них прославились своими чудотворениями.

Возрождение Озерянской пустыни

В 1991 году было начато строительство нового храма-часовни, которое завершилось в 1994 году. 5 июня 1995 года

Мерефянский храм Рождества Пресвятой Богородицы.

Озерянский храм.

Озерянский храм.

В купальне на месте обретения Озерянской иконы — полтавские паломники.

после многих лет запустения вновь была возжена лампада перед чудотворной Озерянской иконой Божией Матери на святом месте ее обретения. Высокопреосвященнейший митрополит Харьковский и Богодуховский Никодим при великом стечении народа освятил храм-часовню и отслужил первую Божественную литургию. Ныне в Озерянском храме-часовне находятся две иконы: одна старинная, переданная протоиереем Николаем Бараненко, который многие годы служил настоятелем Озерянской церкви г. Харькова, вторая написана художником-иконописцем Инной Бойко.

В настоящее время храм-часовня, источник и территория вокруг них благоустроены и благолепно украшены. По благословению митрополита Харьковского и Богодуховского

Онуфрия, трудами иерея Ростислава Синайского начато строительство Озерянской Богородичной пустыни. Согласно проекту в пустыне будут: храм Рождества Иоанна Предтечи, колокольня, монастырская трапезная, пекарня, кельи монахов, мастерские, административное здание, колодец, храм-часовня, святой источник, купель, гостиница и воскресная школа, трапезная для паломников, стоянка для автомобилей.

Окунувшись в источник, который зимой и летом всегда одной температуры, мы ощутили огромный прилив сил. Уставшие дети обрели прежнее ребячество и непреодолимое желание ехать дальше к святыням.

Набрав ключевой воды и поклонившись святому месту, мы поехали в город Мерефу,

где, по утверждению историков и археологов, родился славный атаман Иван Дмитриевич Сирко.

Город казацкой славы

В 1595 году казаки с берегов Днепра основали поселение на реке Мерефа как хутор, который затем стал относительно крупной слободой. Доподлинно известно, что в 1655 году в Мерефе уже имелся большой Свято-Николаевский храм, а это говорит о том, что поселение должно было существовать в продолжении жизни не менее двух поколений слобожан, чтобы по численности и укладу понадобился храм. (Основание современного Харькова произошло на несколько лет позднее.) Точно известно, что уже в середине XVII века именно Мерефа была укрепленным форпостом и боевой базой украинских казаков, которые вместе с полками Чугуева и Изюма контролировали северо-восточные границы Слобожанщины.

Борцы с Православием

Когда в 1936 году большевики взорвали две церкви в Мерефе — Николаевскую и Рождества Пресвятой Богородицы, православные остались на руинах. Но Господь не оставил Своих верных, и постепенно богослужения возобновились в домах верующих.

Через год после победы в Великой Отечественной войне прихожанка Подкопай Евдокия Федотовна, получив наследство в виде старенького дома, крытого соломой, подарила его приходской православной общине. Совместными усилиями дом отремонтировали, и с тех пор здесь начались постоянные богослужения. Храм, как и взорванный, освятили в честь Рождества Пресвятой Богородицы.

В послевоенные годы несли свое пастырское служение на приходе священники: отец Стефан, отец Иаков, отец Николай, отец Алексей Коцюба, отец Георгий, отец Иоанн Зеленский, отец Александр, отец Андрей Крячко, который в 1971 году

Около святого источника в Нижней Озеряне.

соорудил маленький купол и обновил стены, а в 1983 году отец Василий Каюн эти стены обложил кирпичом.

В 1985 году приход возглавил архимандрит Антоний (Сухорук), который за четырнадцать последующих лет пристроил к храму притвор, построил забор, а также подсобные помещения. Всего же за эти годы, начиная с 1946-го по 2000-й, каждый священник вносил свой посильный вклад в обновление, и постепенно молитвенный дом по своей архитектуре превратился в сооружение, более соответствующее храму.

Когда архимандрита Антония в 2000 году перевели на другое место служения, на приход прибыли два священника — протоиерей Стефан Бенца и протоиерей Василий Попадинец. Со временем начала назреть необходимость построения новой церкви.

Возрождение

В 2004 году было подано заявление в горсовет о предоставлении места для построения нового храмового здания. Исполком разрешил выделить небольшой участок земли в центре города. Но после составления примерной сметы строительства стало очевидным, что это непосильно. И тогда решили начать возведение нового храма на старом месте — вокруг старого храма. Своих денег в храме было мало, и поэтому, посоветовавшись, многие прихожане выразили желание пройти по городу и собрать пожертвования для начала строительства. С терпением и смирением обходили они улицы города, разъясняя людям цель пожертвования. Была собрана сумма, с которой и началось возрождение.

Сначала залили фундамент, а после Пасхи 2005 года построили колокольню. Викарий епархии Владыка Онуфрий торжественно освятил крест, который на свои средства приобрела семья Миргород, и благословил дальнейшее строительство. Проблем было много, но они решались по мере появления спонсоров и с помощью верующих. Храм рос довольно уверенно и быстро. Руководил строительством настоятель отец Василий Попадинец, советуясь с архитектором и строителями. Нарисовав сначала на бумаге будущий храм, он затем воплотил эту мечту в действительность.

Начиная от фундамента, пожалуй, каждый камешек,

каждый кирпич не ускользал от его внимания, а иногда и руки. Неутомимого батюшку можно было видеть и рано утром, и поздно вечером озабоченным, обеспокоенным за судьбу этого строительства. Многие люди стали работать на стройке, каждый вносил свой вклад по мере сил в возрождение храма. Кто строил, кто с утра до вечера готовил обеды и кормил людей...

Святыни

В храме есть три великие святыни. Первая — список с чудотворной иконы Божией Матери «Озерянская», которая является покровительницей края. Вторая святыня — список с чудотворной иконы «Иверская», которая при поддержке меценатов С. В. Умного и Е. И. Легач была заказана и доставлена со Святой Горы Афон специально для Мерефянского храма. Третья святыня — мощевик, в котором находятся частицы мощей святых угодников Божиих: святителя Тихона Задонского, святителя Филарета Московского, преподобного Амвросия Оптинского, преподобных Алексея и Иова Карпаторусских.

Помолившись Пресвятой Богородице и святым угодникам Божиим, мы поехали дальше. Когда смотришь в окно на все леса, холмы, овраги, луга, удивляешься величию и красоте Божьего мира. Сколько святынь нам еще предстоит посетить. Святынь, которые были в составе некогда единой, мощной, всегда стоявшей столпом Церкви Харьковской епархии, а ныне разделенной на две епархии. Но не нашего ума дело размышлять — хорошо это или плохо. Мы знаем и помним, что это те самые епархии, где святителем Иоасафом Белгородским была в 1754 году обретена знаменитая чудотворная икона Богородицы «Песчанская». Это произошло в слободе Пески Харьковской губернии, в двух верстах от уездного города Изюма, в местном приходском храме. Но как ни дробь епархии и не тасуй между ними районы области, святыни пребудут в едином лоне матери-Церкви, останутся светильниками единого мира Православия. Помним, что святитель Иоасаф был епископом Белгородским и Обоянским, и православные Харьков и Изюм тогда окормлялись его кафедрой, а православная Полтавщина слышала искусные его проповеди.

*Священник
Леонид Коренской.
Продолжение следует.*

Нашим дітям — многоліття

Післямова до відзначення Дня захисту дітей

Любов до дітей — природне почуття. Власність дбати про потомство притаманна не лише людям, а й іншим творінням Божим. Власники тварин добре знають, як чотириногі батьки піклуються про своїх дитинчат: годують, вилизують, грають, вчать, оберігають... Пернаті й комахи теж не менш ретельно турбуються про виводок. Однак якою б сильною не була любов у тварин до дітей, її відмінна риса — короткочасність.

Звісно, людська любов не обмежується в часі. Але не тільки цим вона має відрізнятися від інстинкту. Оскільки ми наділені розумом, совістю, вічною душею, то й задача наша виходить за рамки фізичного збереження «виду». Виховання заради вічного спасіння — ось у чому полягає мета народження дітей. Тобто не в тому, щоб їли досита, спали до обіду, їздили на «Мерседесах» і мали рахунок у банку, а в тому, щоб стали добрими, милосердними людьми. Щоб оточили любов'ю батьків, які колись постаріють і стануть немічними, щоб уміли жертвувати своїми інтересами заради чоловіка/дружини, без чого не буде міцної сім'ї, щоб не відвернулися від друга, який потрапив у біду, щоб простягнули окрасць хліба голодному жебракові, всиновили осиротілу дитину... Прописні істини, чи не так? Але вони не закладаються в людське серце на рівні інстинкту, ним треба вчити. Пам'ятає відомий вислів до-революційного філософа Івана Ільїна: «Світ не тільки будується в дитячій, але й руйнується з неї; тут прокладаються не тільки шляхи спасіння, але й шляхи погибелі»? Саме про це...

Отже, від чого ми повинні захищати своїх дітей? Що вкладаємо в поняття свята Дня захисту дітей? Без сумніву, захист від голоду, війни, бездоглядності, як, напевно, багато хто розуміє функцію і батьків, і держави, теж є складовою наших обов'язків. І все ж давайте дивитися глибше. Захист від егоїзму, власної жорстокості

по відношенню до оточуючих, від користолюбства та інших страстей віку цього не менш важливий, бо, зрештою, саме людські страсті лежать в основі соціальних бід.

А як же уберегти наших дітей від страстей? Як навчити добру в нинішньому морі прагматизму? Відповідь насправді проста. Відомий педагог Василь Сухомлинський писав: «Дитина — дзеркало родини; як у краплі води відбивається сонце, так у дітях відбивається моральна чистота матері й батька».

А вже помічником у благородній справі виховання майбутнього покоління батьків, громадян, фахівців повинне стати суспільство, яке вчитиме святості шлюбу, жертвовності, а не споживацькому прагненню, вчитиме радості спілкування, а не володіння, вчитиме шануванню старших, а не всюдозволеності тощо.

«Чарівний світ дитинства» — родинне свято, що відбулося 1 червня у Полтавській обласній філармонії, — стало одним із яскравих дійств, яке органічно поєднало захоплюючий і виховний ефект. Повен зал дітей — і всі вони були не тільки глядачами театралізованої вистави про добро і зло, а й активними учасниками конкурсів. Організатори — відділ у справах сім'ї при Полтавській єпархії Української Православної Церкви спільно з благодійним центром «Благо», тобто священники й волонтери, — самі не очікували настільки сильного враження. Треба було бачити ці щасливі очі! Ось що потрібно нашим дітям! Казка, яка вчить, що добре, а що погане, й ігри, спілкування — стосунки дружні, доброзичливі, без агресії й домінування сильнішого над слабшим.

Скерувати дитячі душі в потрібне русло — відповідальна справа дорослих, нелегкий труд. Але саме він забезпечить нашим дітям не просто многоліття, а щастя, мир душі, якого ми зазвичай їм зичимо від усього серця.

Священик Андрій Твердохліб.

Человек за буквой: жизненный путь основателя Полтавской семинарии

В ноябре 2007 года Полтавская Миссионерская Духовная семинария Украинской Православной Церкви, только реорганизованная из училища, отмечала 10-летие возобновления работы и 270-летие со дня основания. В той юбилейной брошюре, что была подготовлена нынешним владыкой Филаретом (Зверевым), первыми словами были: «...стараниями преосвященного епископа Переяславского и Бориспольского, кир Арсения Берла, в новоосуженных при архиерейском доме того же лета славяно-латинских училищах “зачаты учения: фара, инфима, грамматика, синтаксима, поэтика и риторика...”». Так как празднование включало и выставку фотокопий документов, и концерт, не было времени сосредоточиться на фактическом «человеке-фундаменте» родной Духовной школы, но вакуум от незнания первооткрывателя чувствовался всегда. Время от времени попадались сохранные в ящике письменного стола несколько нерозданных брошюр, звучали пустые слова-ответы журналистам, а личность владыки Арсения оставалась далекой... И вот, работая в библиотеке Римского Восточного института над докторской диссертацией, ради отдыха от иностранной литературы захотелось полистать подшивки старых русских альманахов XVII–XIX веков. И в первых же трех томах, которые сняла рука с полки из сотен других, я увидел знакомое имя «незнакомого человека», а первой мыслью было: «Вот и познакомились!»

Вы знаете, как важно начало? История подтверждает, что в основание любого благого дела нужно положить самое драгоценное — силы, чувства, время, и все это должно быть на пределе, тогда Господь, видя твою жертвенность, благословляет «строительство и строителя». Наука история так глубоко это усвоила, что сама нарушала фактические данные, лишь бы в основании оказался достойный человек или же достойное общество. Помните свое юношеское недоумение и вопрос преподавателю истории или географии в школе: «Но если Христофор Колумб открыл Америку, то почему ее назвали по имени Америго Веспуччи? Несправедливо!» И как радостно, что в случае с родной Полтавской семинарией история осталась правдива и чиста — основание нашей Духовной школы заложил замечательный и неординарный архиерей прошлого.

В то далекое время, накануне появления нашей семинарии, украинское духовенство было в особом почете. Еще боярин Федор Михайлович Ртищев в царствование царя Алексея Михайловича Романова, сознавая невежество московского духовенства, решил пригласить в Москву нескольких киевских ученых, наиболее известные из которых Епифаний Славинецкий и Симеон Полоцкий. Оба они закончили Киево-Могилянскую академию, после доучивались в западноевропейских школах. В столице их встретили с недоверием, подозревая в неустойчивости религиозных убеждений, — все же учились на Западе! Перемены пришли с воцарением Петра I. Не находя поддержки своим реформам среди соотечественников, он пригласил в Москву образованных украинцев, назначив их почти на все иерархические должности. «Все важнейшие переводы с древних языков, все замечательные трактаты о догматах веры, все проповеди, театральные пьесы — все это писалось учеными малороссами или под их непосредственным надзором» (П. Пекарский «Наука и литература в России при Петре Великом», 1862 г.). Наиболее прославившимся при дворе Петра I украинцем был иерарх Феофан Прокопович.

Забегая наперед, можно отметить, что именно он и сыграл в жизни будущего основателя Переяславской семинарии важнейшую роль. По всей видимости, епископ Феофан увидел в Андрее (будущем Арсении) те необходимые для епископа и педагога качества: свободу мысли, смелость в реформах, глубину ума и сердца, — которые давали надежду на развитие Церкви. «Можно ли читать Священное Писание народу на простом, доступном языке? — спорил святитель Феофан с римо-католическим кардиналом Беллармином на страницах своих произведений. — Беллармин уверяет, что величие богослужения несовместимо с простонародным языком. Спрашивается, какое же это величие говорит о священных предметах так, что простой человек может подумать, что мы бранимся?» В литературном произведении своего времени — «Духовном регламенте» — Феофан Прокопович проводил мысль о приоритете просвещения. Требовал, чтобы каждый епископ имел при своем доме школу, при школе библиотеку, давал наставления, как вести дело воспитания и обучения; призывал восставать против невежества, суеверий и предрассудков. Именно такого союзника он и нашел в будущем святителе Арсении.

Арсений, в миру Андрей, был сыном полкового переяславского судьи Ивана Берла и его второй супруги Татьяны Шуровской. Точная дата рождения неизвестна, но можно предположить, что это было в начале 1670-х — конце 1680-х годов. О значении и происхождении его родовой фамилии стало известно только благодаря сохранившимся документам в деле о причислении Берло к дворянскому роду. Когда Екатерина II упразднила казачество, то позволила казацкой старшине (старшему офицерскому составу) быть приписанными ко дворянству, ввиду чего полковник Иван и написал: «Когда король Польский и Венгерский Владислав Ягеллонович воевал с Портой — султаном Амуратом, то под Белградом был разбит 100-тысячным турецким войском. И король мог бы погибнуть, но один из молдавских

Арсеній Яков Перевалов

союзнических воинов защитил раненого короля и доставил к обозу. За что Владислав Ягеллонович подарил ему золотой берл — скипетр и утвердил шляхтичем и рыцарем с тем самым скипетром на гербе изображенным». Благодаря трем бракам и множеству детей Иван породнился с известными украинскими родами: Хмельницкими, Самойловичами, Полуботко, Скоропадскими, Марковичами. Один из потомков последнего рода, а именно Яков Андреевич, был любимым учеником и другом Феофана Прокоповича, о чем свидетельствует их сохранившаяся переписка. Именно Якову Марковичу будущий епископ Феофан напишет слова, вошедшие во многие учебники истории Православия на Руси: «Может быть ты слышал, что меня вызывают для епископства. Эта почесть меня также привлекает и прельщает, как если бы меня приговорили бросить на съедение диким зверям... Я люблю дело епископства и желал бы быть епископом, если бы мне вместо епископства не пришлось быть комедиантом, ибо к тому влечет епископская в высшей степени неблагоприятная обстановка, если не исправит ее Божественная Мудрость. Поэтому я намерен употребить все усилия, чтобы отклонить от себя эту чрезвычайную почесть и лететь обратно к Вам». Поражающая откровенность писем только подтверждает, насколько они были близки и чистосердечны друг с другом.

По обычаю того времени Андрей со старшим братом был отвезен для обучения в Киево-Могилянскую коллегию. После обучения в Киевских школах Андрей пожелал отправиться для повышения образования за границу — во Львов, как это было принято у лучших выпускников Киевской академии. Через несколько лет, получив образование, Андрей вернулся на родину и стал сразу просить отца

о пострижении в монашество в числе братии Киево-Печерского монастыря. Отец согласился, даже выделил приданое (пару коней с коляской и облачения), но сам не смог быть на постриге. История умалчивает почему, но историки разделяются во мнениях: одни считают, что он был в служебной командировке, другие видят тому естественное объяснение — отцовскую печаль и в то же время нежелание нарушать свободу выбора сына. На первых порах новопостриженный Арсений был поставлен трапезным (келарем), о чем свидетельствовала подпись под портретом Арсения Берло, что долгое время висел в старой лаврской трапезной. Вскоре, во время ректорства Феофана Прокоповича, он был назначен профессором грамматики Киевской академии. Очень возможно, что он согласовывал оба служения. Достоверно известно, что в 1717 году, во время правления митрополита Иоасафа Кроковского, Арсений — уже митрополичий лаврский архидиакон. И в этом нет ничего удивительного, поскольку сам Иоасаф был человеком разносторонне образованным и сохранил о себе славу не только блестящего администратора, но и богослова, литургиста, доброго молитвенника. Как случилось и до Арсения, его дальнейшему возвышению способствовала поездка в Москву в свите Варлаама Ванатовича для поставления последнего на Киевскую архиепископию. Украинские монахи-профессора, оказавшись в столице, резко выделялись на фоне московского духовенства и возводились на более высокие степени. В стольном граде архидиакона Арсения рукополагают в иеромонахи, тут же возводят в архимандриты Киево-Межигорского монастыря и возвращают монастырю некогда отнятую ставропигию, что подтверждается синодальной грамотой от 2 июня 1722 года. Следует сделать, уточнение,

что сегодняшняя практика назначения архимандритом более широкая и духовных лиц с таким званием на Украине много, в те же далекие времена Межигорский монастырь был единственной архимандрией в Малороссии. Монастырь был известен своим аскетическим уставом, его патронами в разные времена были князь Константин Острожский, Богдан Хмельницкий, патриарх Иоаким, польские короли Сигизмунд I, Стефан Баторий, Ян Казимир и русский царь Алексей Михайлович. Благодаря такой политической и финансовой поддержке монастырь расцвел. К слову сказать, и не столь далекий от нынешней Полтавской семинарии Самарский монастырь в городе Новомосковске Днепропетровской области также был структурной единицей Межигорского монастыря. Межигорский же монастырь направлял священников для служения в Запорожскую Сечь. Когда в конце XVII века монастырю подарили к прежним владениям около 15 тысяч десятин земли, он достиг своего «наивысшего процветания». К началу XVIII века, с потерей основных покровителей, его земли начинают разбойнически захватывать богатые землевладельцы, постоянно перемещая установленные границы. На захваченных землях они вырубают и продают лес, в сохранившихся лесах охотятся, на равнине сеют и собирают урожай, строят мельницы. Архимандрит Арсений, как человек образованный и культурный, а не «князь церкви» по подобию епископа Ипатия Порея, решавшего в Западной Украине подобные споры силой оружия и впоследствии уклонившегося в унию, все споры переносил в суд. Сохранилась часть переписки отца архимандрита с войсковыми судьями (часть леса со своих владений Арсений отдавал на военные нужды), с киевскими мещанами, от которых более всего он и страдал. Мещане ссылались, что «по королевским грамотам и указам монаршим то им позволено, а каким грамотам и повелениям, если они не смогли в канцелярию предоставить хоть какую-нибудь справку», не понятно. Но несмотря на положительные решения в суде в пользу монастырских адвокатов, исполнительная система ничего не предпринимала, и архимандрит Арсений не нашел иного выхода, как в 1728 году обратиться лично к царю Петру II. Письмо пространное и сообщает ужасные факты нарушения не только государственного и церковного права, но и просто моральных норм. В преступной схеме наживательства и систематических отчислений с захваченных земель, а оттого и неисполнением судебных решений, обвиняются высшие эшелоны власти — воеводы, бургомистры и вице-губернатор; дошло до постоянных избиений монахов и монастырских рабочих, «если они где либо встречались мещанам и их слугам», — то есть это был не просто захват церковных территорий, но тотальная холодная война против монастыря. В ответ на прошение архимандрита Арсения последовал указ императора гетману Даниилу Апостолу: «учинить сатисфакцию и суд по всем малороссийским правам». Как закончился этот процесс, история умалчивает, поскольку во время судебных разбирательств в жизни будущего учредителя Полтавской семинарии наступил, пожалуй, самый тяжелый период испытаний.

**Архимандрит
Вениамин (Погребной),
вице-ректор Полтавской
Миссионерской
Духовной семинарии.
Продолжение следует.**

Монастирі Полтавщини приймають паломників

Мгарський монастир

Древня обитель Полтавщини — Спасо-Преображенський Мгарський чоловічий монастир запрошує паломників піднести свої молитви до Господа і Його Пречистої Матері на цьому святому місці, ознайомитися з історією монастиря, дізнатися про життя пов'язаних із ним святих. При обителі діє готель для паломників.

Чекаємо Вас за адресою:

37536 Україна, Полтавська область, Лубенський район, с. Мгар, Спасо-Преображенський монастир. Тел. (05361) 5-48-06. Електронна адреса: www.mgarsky-monastery.org

Велико-Будищанський монастир

У с. Писаревщина Диканського району відроджується Велико-Будищанський Свято-Троїцький жіночий монастир. Обитель чекає паломників, які хочуть помолитися й потрудитися во славу Божу й задля відбудови православної святині Полтавщини.

Адреса монастиря:

38522 Україна, Полтавська область, Диканський район, с. Писаревщина, вул. Лугова, 6.

Додаткову інформацію можна отримати в єпархіальному управлінні за тел. (0532) 59-59-91.

Тел. монастиря (05351) 9-45-42.

До монастиря можна доїхати автобусами «Полтава—с. Писаревщина», що відправляються від автостанції №3 м. Полтави (поряд з ТЦ «Київ») о 5.50, 8.15, 14.05, 17.30.

Хрестовоздвиженський монастир

Полтавський Хрестовоздвиженський жіночий монастир приймає паломників і людей, які хочуть потрудитися во славу Божу в стінах древньої обителі.

Настоятелька монастиря — ігуменя Сергія (Алексєєнко).

Престольне свято: 27 вересня.

Адреса монастиря:

вул. Свердлова, 2-г, м. Полтава, 36017, Україна. Тел. (0532) 56-14-68.

Одним із найбільш пошанованих святих Православної Церкви є святий преподобний Паїсій Величковський. Він — наш земляк, представник старовинного священницького роду, вінець духовного поступу кількох попередніх поколінь. Феномен духовної родинності, що об'єднувала і надихала сім'ю Величковських, витoki і значення їхньої подвижницької діяльності ми обговорюємо з кандидатом філологічних наук, доцентом Полтавського університету економіки і торгівлі Вітою Сарапин.

— Віто Василівно, духовна родинність — явище особливе. Тим більше коли йдеться про велику священницьку сім'ю Величковських. Її представники на різних історичних етапах передавали у спадок нащадкам не лише прізвище або навіть спільне заняття чи впо-добання, а щось більш значуще. Тим не менше, наше занурення у проблему духовності все-таки слід розпочати з родинності кровної, простежити, як створювалася сім'я Величковських, розібратися, що, зрештою, обумовило появу непересічної постаті світового Православ'я — святого преподобного Паїсія Величковського.

— Справді, святий преподобний Паїсій — це вершина древа. У нього були достойні попередники. Власне, більше, ніж століття, розвивався і міцнів рід Величковських. Його історія, без перебільшення, може стати сюжетом для біографічного твору, в якому відшукається місце і для цікавих фактів, і для драматичних колізій, і, що найважливіше, для осмислення стрункої ціннісної системи, що була духовною опорою славетного роду.

— Чи можна викласти коротко оті правила, окреслити як формулу духовного здоров'я?

— Це складно. Але спробувати можна. На мій погляд, сім'я Величковських сповідувала такі чесноти, як богоугодність і богослухняність. Вони були дороговказом для кількох поколінь, вивершенням і квінтесенцією життя яких став преподобний Паїсій — син своїх батьків і сам у майбутньому духовний наставник для багатьох православних християн.

— Цікавість до фактів біографії роду Величковських, гадаю, було не так вже й легко задовольнити. Адже в історичному плані витoki цієї сім'ї губляться десь у середині XVII століття? На що Вам як дослідниці вдалося натрапити? Взагалі, чи достатньо документів і праць з цього приводу?

— Віддаленість у часі справді — проблема для науковця. XVII–XVIII століття... Святий Паїсій помер у 1794 році. Свідчення доводилося збирати буквально по крихтах.

— Не вірю, щоб Вам не поталанило. Бо ще до появи святого Паїсія деякі його родичі були людьми досить знаними. Передусім — Іван Величковський. Церковний діяч, поет, митець кінця XVII століття — людина з оточення видатного просвітника Чернігівського архієпископа Лазаря Барановича. Здається, це предок преподобного Паїсія?

— Так, предок. І про нього ми обов'язково скажемо. Тим більше що творчість Івана Величковського не один рік і цікавить мене, і захоплює. Але повертаючись до Вашого запитання, окреслю той загальний документ, які прислужилися мені у науковій роботі. По-перше, листи. Йдеться про спілкування безпосередньо самих Величковських між собою або про згадування цих людей у листах інших осіб.

— Напевно, збереглися і деякі офіційні папери?

— Справді, мені пощастило натрапити на них у третьому томі «Малоросійського родословника» Модзалевського. Наприклад, є згадка про історію з продажем млина одного з нащадків Івана Величковського (теж пресвітера соборної Свято-Успенської церкви у Полтаві).

Якщо говорити про часи більш близькі до нас (йдеться про період, пов'язаний саме з діяльністю святого Паїсія), то тут, мабуть, найдостовірнішим і тому найціннішим історичним матеріалом є, власне, «Автобіографія» преподобного. Цей твір до того ж свідчить і про неабияку художню обдарованість святого.

Збереглися також спогади про Паїсія Величковського (по суті, його перша біографія): події життя старця записав ієромонах Митрофан. Уже в XX столітті ґрунтовну працю, присвячену святому преподобному Паїсію Величковському, підготував відомий православний педагог і просвітник протоієрей Сергій Четвериков.

Кожне з опрацьованих мною досліджень або навіть просто згадок так чи інакше торкається теми, яку ми розглядаємо. Можу засвідчити, усім було цікаво не оминати й розгледіти оту коштовну зернину духовності, яка вела Величковських шляхом богоспілкування і богопізнання.

— Ніхто з біографів святого Паїсія не заперечував його полтавське походження, чи не так? Але, якщо не помиляюся, сім'я облаштувалася у старовинному нашому місті не зразу?

— За окремими джерелами, справді. Є натяки на Чернігівщину, звідки нібито походить рід. Але сам преподобний Паїсій у автобіографії зазначав, що прапрадід його був полтавським козаком, а пра-дід — пресвітером Полтавської соборної

церкви і протопопом. І потім дід — Іван Величковський — сімейну традицію продовжив. Отже, висновок такий: засновником роду священників Величковських саме у Полтаві є Іван Величковський, за походженням чернігівець.

— Іван Величковський — родоначальник. Але зважаючи на окреслену нами тему духовної родинності, що саме він привніс у скарбницю сімейних досягнень?

— І не лише вузько сімейних, слід сказати! Це була творчо обдарована людина. Священик, а до того ж — автор низки барокових, надзвичайно цікавих, симптоматичних для свого часу текстів, мислитель, художник, оратор, сучасник відомих людей.

Підлітком і юнаком він жив у Києві. Час буремний: середина XVII століття! Величковський навчався у Києво-Могилянській академії. Виявив неабияку обдарованість у науках, мав перспективи стати викладачем. А ще — уявіть! — коло його знайомих і друзів: Дмитро Туптало, наприклад, — майбутній святитель Дмитрій Ростовський... Отож Іван міг залишитися при академії, викладати курс поезики. Власне, і готував свого талановитого учня ректор Києво-Могилянської академії, у майбутньому — митрополит Київський, Галицький і всієї Малої Росії Варлаам Ясинський. Але за тодішніми правилами випускник міг стати педагогом alma mater, тільки прийнявши чернечий постриг. Можливо, Величковський не був до того готовий. А тому відгукнувся на запрошення друга своїх старших братів архієпископа Лазаря Барановича попрацювати у чернігівській друкарні.

— Але у Чернігові дід святого Паїсія не затримався?

— Саме так. Втрутилося кохання. Іван Величковський одружився з донькою полтавського протопопа Луки Семеновича — Марією. І напевно, полтавський протопоп вирішив допомогти своєму зятєві зробити священницьку кар'єру і вистарав, як тоді говорили, йому в Полтаві місце священника-пресвітера Успенської церкви.

— Ви вже відзначили деякі риси Івана Величковського як людини, без сумніву, обдарованої. А як він виглядав на тлі своїх сучасників? Чи типовим для тодішнього священницького середовища явищем був батьюшка-поет, оратор, художник?

— Кожна епоха народжує свої уявлення про те, якою має бути людина. Це стосується і священників. Тому зіставляти усіх з усіма, мабуть, не коректно. В той же час духовне покликання — річ особлива. Людина присвячує себе служінню Богові, а це — місія, це шлях свідомого відсторонення від суєти.

Києво-Могилянська академія.

Величковські. Феномен духовної родинності

Але у тому-то й справа, що досягнення в гуманітарних і природничих науках, у поезії, риториці, образотворчому мистецтві за часів Івана Величковського сприймалися як умова успішної духовно-просвітницької діяльності. Саме таких учителів, духовних авторитетів чекали люди. Дід преподобного Паїсія був з цієї когорти. Ось і думайте, чи суєта це...

— Дуже гарні слова — «духовні авторитети». Але який сенс вкладали у це поняття люди далекого XVII століття?

— Звісно, я б не поспішала з висновками, якби не цінне свідчення з того самого, як Ви сказали, «далекого століття». Збереглися спогади Самійла Величка. Наш земляк розповідає про приїзд до Полтави гетьмана Івана Самойловича. І ось уявіть, літописець доносить до нас, своїх нащадків, безпосереднє шире враження. Ні! — захоплення промовою старого Івана Величковського...

— Що ж вразило оповідача?

— Є у Полтави своя «полтавська історія». І у ній рукою Величка записано, що панегірик, звернений до високого гостя, був і прозовий, і віршований. До того ж яскраву промову під назвою «Змишляють поетове» її автор-священик Іван Величковський проілюстрував власними малюнками. А на прощання усе це подарував гетьману.

Як прокоментувати цей епізод? Панегірик до гетьмана (і це вже, правди ради, не лише «полтавська історія») — це те, що не розчинилося у століттях: ось воно — факт, на поверхні! Але Ви уявляєте, якою обдарованою і шанованою людиною був полтавський протопоп, що свідчення про нього залишилося і дійшло до нас, людей XXI століття! Ми рідко замислюємося над цим. І якщо повернутися до теми духовної родинності, наступності поколінь, то Іван Величковський — це брила, етап на незримому шляху збирання усього найкращого, що з часом втілює в собі святий Паїсій.

— Усе найкраще? Що Ви маєте на увазі?

— Природний талант, розвинутий завдяки освіті й самоосвіті, думка про своє призначення і про роль у житті вірян: хто я для них, куди веду? Зрештою, дід преподобного Паїсія — це людина, що уособлювала традицію, започатковану просвітителем Київським митрополитом Петром Могилою і його учнями. Сутність її — в уявленні про священника як про істинного пастиря з відповідальною позицією і відповідальним життям. Суспільний запит саме на такого панотця став актуальним ще у першій половині XVII століття. Вважалося, що духовенство має бути ґрунтовно освіченим, обізнаним не лише у тому, що стосувалося справ суто церковних. Час вимагав священника бездоганного у духовному сенсі і водночас громадянськи активного, навколо якого б гуртувалися люди.

— Чи продовжили традицію Івана Величковського його діти?

— Про них скажемо далі. А спочатку нагадаю читачам, що в Івана були старші брати. Своїм прикладом вони зробили шлях Івана Величковського до Бога зрозумілим йому з самого дитинства. Віктор Величковський — ієромонах у Чернігові, улюбленець архієпископа Лазаря Барановича; ще один брат — Лаврентій — настоятель Свято-Микільського монастиря на Пивах.

Іван Величковський помер 1701 року, про що згадується у документі початку XVIII століття, вміщеному в

Митрополит Київський, Галицький і всієї Малої Росії Варлаам Ясинський.

Архієпископ Чернігівський і Новгород-Сіверський Лазар Баранович.

«Малоросійському родословнику». Там же є свідчення про його сина Івана (другого), який обійняв місце настоятеля Успенської церкви. Це був батько Петра Величковського — майбутнього Паїсія, нашого святого. Потому парафію посів Іван Іванович Величковський (третій) — Петрів старший брат. Після його смерті мати — Ірина Величковська — клопоталася про те, аби наймолодший і єдиний із живих дітей успадкував Свято-Успенську парафію. Залучившись підтримкою шанованих співгромадян, вдова повезла тринадцятирічного Петра аж до самого митрополита Рафаїла Заборовського. Послухавши виступ полтавського попавича, він захоплено резюмував: «Бути тобі спадкоємцем!», тільки просив гарно вчитися у Києво-Могилянській академії, бо священики соборної Успенської церкви завжди вирізнялися своєю обдарованістю й освіченістю. Втім, мрія паніматики Величковської про майбутнє її сина, та і її власне, не збулася: після кількох років академічної науки Петрусь вирішив стати монахом.

Видання творів Івана Величковського.

— А чи є відомості про жінок з роду Величковських?

— Дещо є. Бабуся по матері майбутнього святого була черницею у Покровському монастирі і навіть свого часу настоятелькою у ньому. Тітка, рідна сестра матері святого Паїсія, теж постриглася у черниці під ім'ям Агафії. Після смерті усіх своїх дітей і після того, як Петро Величковський вирішив обрати шлях чернецтва, пішла у монастир і його мати, Ірина Величковська, прийнявши постриг з ім'ям Іуліанії.

— Віто Василівно, гадаю, певних пояснень потребує те, чому Петро Величковський (у майбутньому святий Паїсій) у юні роки пішов на розрив з усталеною сімейною традицією. Справді, свої життєві шляхи він торував у землях не полтавських...

— Не думаю, що це був розрив з традицією. Скоріше, з усталеним укладом життя. А от стосовно традиції, то він, безумовно, продовжив її, і саме у духовному вимірі. Бо своїм подвижницьким життям підхопив ті найвищі намагання, що від покоління до покоління були духовним стрижнем його родини. Паїсій ішов за цим покликанням. Не зраджував йому. Так, довелося зробити різкий крок. Але саме та духовна родинність кликала його, змушувала шукати Істини.

Одна з причин такого розвороту, такої нової долі пов'язана з реформаторською діяльністю Петра І. Відомо, що за часів його правління Православ'я зазнало значних утисків. Держава обмежувала діяльність Церкви, втручалася в її справи. З роками це призвело до занепаду духовного життя, в тому числі у монастирях. Чому, власне, Паїсій так довго шукає обитель, духовного наставника? Тому що він зсередини бачить, що того ідеалу, на який хочеться рівнятися, немає.

— А яким міг бути цей ідеал? Чи існували якісь критерії особисто для нього, Петра Величковського?

— Розумієте, він належав до глибоких інтелектуалів ще з самого дитинства. І це теж, мабуть, була родинна традиція — багато читати, осмислювати, відвідувати бібліотеки, збирати книжки, спілкуватися з глибоко освіченими людьми. Можливо, він сформував собі такий ідеал і хотів знайти вчителя, який повів би його шляхом духовного поставання. Це така глибока, ґрунтова, послідовна духовна практика, якої, на жаль, він не бачив у монастирях навколо. Знаєте, кажуть: «Хочеш зробити краще — зроби сам». І він зробив сам те, що стало для нього дороговказом й ідеалом.

— І не лише для нього. До речі, Віто Василівно, Ви згадали про шлях, який обрав собі преподобний Паїсій. Поміж іншого це була титанічна робота з перекладу праць святих отців. Але ж переклад, як відомо, це різновид літературної творчості. Пригадуйте, ми говорили, що його дід, Іван Величковський, мав літературний хист. Що

можна сказати про художню цінність спадщини святого Паїсія?

— Окрім перекладів, які стали невід'ємною частиною духовного надбання кількох поколінь православних, я б згадала й листування святого старця. А також ще один його цікавий літературний текст — «Добротолубіє».

У листуванні сам святий постає як митець, наділений художніми талантами. Я дуже люблю один із його листів — «Братії на сінокіс». Там з такою любов'ю, з дотепністю і до того ж гарною художньою мовою подане звернення до людей, близьких йому по духу.

І, нарешті, автобіографічна розповідь святого Паїсія — те, що з часом стане основою для «Житія» святого, — читається легко, захоплює своїм сюжетом, ґрунтовними міркуваннями автора. Це, безумовно, цінно. В тому числі й у художньому сенсі. Про святого Паїсія можна говорити як про глибокого православного письменника.

— Стосовно листів, Віто Василівно. Кожен, хто читав їх, без сумніву, помітив оригінальний підпис. Просяючись зі своїм адресатом, преподобний нерідко підписувався: «Родимець полтавський». Що це, на Вашу думку: протокольна фіксація місця народження, шана до свого родоводу чи, може, ностальгія за рідним кутком?

— Такі люди, як святий Паїсій, нічого не роблять бездумно. А преподобний, до того ж людина з особливою чутливістю до слова, напевно, міркував собі щось і про те, звідки він, і якого роду, і чому важливо пам'ятати це. Поява знаменної приписки — «Родимець полтавський» — виправдана усім його життям, цінністю системою, на яку орієнтувалася його родина і він сам. Тим більше що перед тим святий згадував і підписувався, що він таки Величковський, а в автобіографії декілька разів повторював, що є така Полтава, а у ній — Успенська церква, де служили дід, батько, брат.

— Чи характерне таке ставлення для ченця — ось питання?

— Справді, іззовні певна невідповідність проглядається. Людина, яка стала ченцем, пориває з попереднім життям, перероджується. У неї відтоді нове ім'я, нова доля... Але, з іншого боку, святому преподобному Паїсію, як людині XVIII століття, важливо ствердитися перед самим собою і своїми читачами в тому, що він закорінений у певний ґрунт, що він з'явився не просто так, що має глибоке коріння, достойних предків, якими він пишається і чию лінію продовжує своєю справою, в тому числі у практиці чернечого життя. Чи це тільки кровна родинність, яку підкреслює святий? Відповідь очевидна: йдеться про духовну наступність, сприйняту, усвідомлену і реалізовану у подвижницькому житті.

— І все ж не відпускає думка про те, що часом (особливо в юності) майбутньому святому доводилося йти проти

течії. Одне лише невдоволення навчанням у Києво-Могилянській академії чого варте! Або відносини з матір'ю. Тільки подумайте: він залишився один з одинадцяти дітей. Уявіть, ким він був для матері! Нехай би служив собі у тій самій Успенській церкві, у тій самій Полтаві... Тішив материнське серце...

— Розумієте, він мав мужність шукати свій шлях, знаючи, що насправді це і їхній (його предків) шлях. І хто сказав, що він не жалів матері? Почитайте автобіографію Паїсія Величковського. Пише вже літня досвідчена людина, а біль відчувається такий, ніби усе було лише вчора... Восстанне мати проводжала його до Решетилівки. Преподобний розповідає, як вони йшли пішки, потім обнялися, заплакали обоє й розійшлися, не знаючи, що вже ніколи не побачаться.

Його шлях богопізнання на дорогах чернечого життя був дуже тяжким: блукав по монастирях, обмежував себе в усьому, долаючи матеріальну скруту, долаючи нездоров'я. Це була страждення жертвна путь. І вона привела до спасіння не тільки самого старця, але й багатьох-багатьох православних по всьому світу.

— Не хочеться завершувати нашу розмову загальною фразою, бо ми торкнулися людського життя, а воно завжди конкретне і відчутне. Без сумніву, вона була у долі святого — ота духовна близькість, напрям пошуку Божої істини, що об'єднує покоління, надає сенсу їхньому існуванню у земному житті. Що сприйняв і що розвинув святий преподобний Паїсій на цих шляхах?

— Святий Паїсій продовжував те, що плекала його родина, і, власне, своєю духовною подвижницькою працею зумів зв'язати різні покоління й епохи у Православ'ї. Ідея розумної сердечної молитви, ідея аскетичного впорядкування чернечого життя, ідея послуху, ідея спільної праці — усе це духовне надбання як новаторський приклад стало дороговказом для чернецтва. А ще ж — переклади і популяризація у православному світі книг святих отців!

— Як журилася мати Паїсія, що він полишає рідну домівку, побоювалася, що рід Величковських припиниться. У житейському сенсі, певно, так і вийшло...

— Ви знаєте, ні. Є свідчення, що рід Величковських не обірвався. 1908 року ніжинський священик Олександр Величковський виявив рукопис «Книжиці» з двох поетичних збірок — «Зегар з полузегарком» (зегар — годинник, а полузегарик, відповідно, годинник, який вимірював час по півдобі — з півночі до півдня і з півдня до півночі) і «Млеко от овци, пастиру належне», які ще в кінці XVII століття написав його предок — пресвітер Свято-Успенської церкви, полтавський бароковий віршотворець Іван Величковський, дід преподобного Паїсія. Імовірно, отець Олександр належав до роду поетового сина Василя. Тож збереглася генетична спадкоємність, традиція відданого церковного служіння, естетичне чуття цієї небуденної родини. Це непрямі, та все ж нащадки Паїсія Величковського.

— Але справжнє чудо — у духовній родинності. Вона, започаткована в давнину, не минає. Величезна кількість наступників, духовних чад вшановують старця Паїсія як свого батька і наставника.

— Не лише вшановують — вимірюють свій земний шлях до спасіння у Господі завдяки життєвому прикладу і вченню святого мудреця і книжника, людини сердечної молитви і ненастанного діяння, духовного вінця свого чесного роду, родимця полтавського.

Розмову вела Людмила Нестуля.

Титульна стрінка поетичної збірки Івана Величковського.

Збірка повчальних творів Паїсія Величковського.

Протоиерей Сергей Четвериков

Молдавский старец Паисий Величковский

Его жизнь, учение и влияние на православное монашество

Продолжение. Начало в №12 (2012) – 4, 7, 9, 11, 12(2013), 1–12 (2014), 1, 2, 5(2015).

Вот образец его беседы: «Братие и отцы, сокрушенным сердцем подобает нам творить попечение, как учат божественные отцы, ибо Иоанн Лествичник говорит: если мы и высокую жизнь проходим, а сердца болезненного не приобретаем, то все это притворно и суетно. И Григорий Синаит говорит: болезнь сердечная и смирение и труд послушания по силе каждого с правотою сердца совершает дело истины. И он же снова: всякое делание телесное и духовное, не имеющее сердечного труда, никогда не принесет плода совершающему его, ибо Царство Божие усилием берется и употребляющие усилие достигают его, как сказал Господь. Ибо хотя бы кто-нибудь безболезненно многие годы трудился или трудился, но не заботится с горячим усердием сердца совершать труды покаяния, бывает чужд чистоты и не причастен Духу Святому. И еще: кто трудится с небрежностью и леностью, то хотя бы он, казалось, и много работает, никакого плода не получит, ибо идущие неболезненным путем впадают от уныния в бесполезные попечения и помрачаются. То же самое говорит и Симеон Новый Богослов: кто не подражает Христовым Страстям покаянием, слезами, смирением, послушанием и терпением, особенно же нищетою и скорбями, поношением и поруганием, и не бывает причастником Его позорной смерти, тот не может быть и сопричастником Его духовного здесь воскресения и не может получить благодати Святого Духа, ибо божественный Павел говорит: если с Ним страдаем, то с Ним и прославимся. Если же стыдимся подражать Его страданиям, какие Он претерпел за нас, и живет в нас земное мудрование плоти избегать этих страданий, явно, что и славе Его мы не можем быть причастниками. Ибо без покаяния и слез, как мы сказали, ничто из сказанного не может быть и не будет ни в нас самих, ни в других. Он же в другом месте говорит: никто не может доказать от Божественного Писания, что без слез и всегдашнего умиления мог очиститься от страстей и чтобы кто-нибудь из людей мог достигнуть святости или получить Духа Святого, или увидеть Бога, или почувствовать Его внутри себя в своем сердце без предварительного покаяния и умиления, ибо только по мере слез печали и покаяния, все это производит божественный огонь умиления. И снова говорит: берегитесь, чтобы вам не лишиться иметь в себе Христа и чтобы вы не отошли с пустыми руками из этой жизни и тогда восплачете и возрыдаете».

Приводя эти слова святых отцов, старец со слезами убеждал братию исполнять заповеди Христовы и приобретать себе сердце сокрушенное и смиренное. Все его наставления, все заботы, вся болезнь сердца были направлены к тому, чтобы все братии с полным единодушием, всем сердцем и всю душою хранили заповеди Божии и не проводили бесплодно и в нерадении время, данное Богом для покаяния. Он убеждал братию усердно заниматься чтением святоотеческих книг и строго хранить заповеди Христовы, без чего и самое их общежитие не может устоять. Он говорил: «Пусть никто из вас не говорит, что невозможно каждый день плакать, ибо говорящие так говорят вместе с тем, что невозможно каждый день и каяться. Прежде всего, вам следует с несомненною твердою верою и теплою любовью приступить к Господу и решительно отречься от мира сего со всеми его красотою и сладостями, от своей воли и от своего рассуждения и быть нищими духом и телом. И тогда благодать Христовой возжжется в совершенных душах святая ревность. С течением же времени и по мере труда подадутся слезы и плач, и малая надежда во утешение души. Явится алчба и жажда правды, т. е. пламенное усердие поступать во всем по заповедям Его, достигать смирения и терпения, милосердия и любви ко всем, наиболее же к скорбящим, больным, злостраждущим и престарелым, и все это плоды Духа по слову божественного апостола. Явится усердие носить немощи ближнего, полагать душу свою за брата, претерпевать искушения разного рода, обиды, поношение и укоризны, прощать от всей души другу всякие огорчения, любить врагов, благословлять проклинающих вас, добро творить ненавидящим вас, молиться за обижающих вас и гонящих вас, как того требует Христос. Ко всему тому мужественно с благодарностью терпеть разного рода телесные скорби, немощи, болезни любые и горькие, временные страдания ради вечного спасения души своей, таким образом, вы достигнете в мужа совершенна, в меру духовного возраста Христова. И если твердо пребудете в таких трудах, то устоит и братство ваше, пока угодно будет Господу. Если же отступите от внимания себе и от чтения отеческих книг, то отпадете и от мира Христова, и от любви Его, и от исполнения заповедей Его, и тогда водворятся среди вас беспорядок, суета, неустройство, душевное смущение, колебание и безнадёжность, ропот друг на друга и взаимные осуждения, и за умножение всего этого иссякнет любовь многих, а может быть, даже и всех. И тогда разорится собор ваш сначала душевно, а потом и телесно».

Ежедневное чтение старцем святоотеческих книг и его беседы имели огромное воспитательное значение для братии. Впоследствии, когда жизнь братства стала приходиться в упадок, братья сами признавались, что одною из важных причин этого упадка было прекращение ежедневных бесед старца. Старец имел такой дар убеждения, что и самого печального мог утешить своими словами, и самого унылого мог одушевить. А где нужно было, обличал, запрещал, умолял, отлучал, долго терпел и при безуспешности отсылал от себя. И только самых ожесточенных и самочинных запрещал, угрожая им гневом Божиим. Никто не уходил от него неисцеленным, и каждый день все готовы были стоять перед ним, чтобы только насладиться его беседою. Как-то один из братии

сказал старцу: «Отче, помысл мне говорит, что вы имеете ненависть ко мне, так как часто с гневом укоряете меня при братиях». Старец ответил: «Возлюбленный брат, гневаться и раздражаться чуждо евангельской жизни. Если Божественное Евангелие повелевает и врагов любить, и добро им творить, то как же я могу ненавидеть чад моих духовных? А если я с гневом укоряю вас, то да подаст и вам Господь иметь такой гнев; я понуждаю себя казаться гневающимся, хотя благодать Божию никогда гнева и ненависти не имею». Брат со слезами упал к ногам старца, прося прощения. Старец часто говорил братии: «Я не хочу, чтобы кто-нибудь из вас боялся меня, как грозного властелина, но чтобы вы любили меня как отца, подобно как и я люблю вас как детей моих духовных».

По установлению старца каждый духовник сообщал старцу о всяком брате, которого сам не мог умиротворить, также и о причине его смущения. И когда такой скорбный брат войдет, бывало, в келью старца, то старец уже видел, с чем он приходит, и, подав брату благословение, прежде чем тот скажет что-нибудь, сам начинал с ним беседу и своими сладостными и утешительными словами отвлекал его мысли от случившихся ему скорбей. Беседу свою старец вел, применяя к положению, к нраву, к разуму и к послушанию брата. С более разумными имел обыкновение говорить о высоких предметах, поясняя свои слова Священным Писанием, и до такой степени удивлял и утешал брата, что тот готов был от духовной радости ни во что вменить все, всю славу, радости и скорби мира. С более же простыми братьями старец говорил проще, приводя им примеры или от их мастерства, или от послушания, и своими словами приводил их в такое чувство, что они готовы были укорять и себя, и самую скорбь свою, ради которой пришли к старцу. Слушая слова

старца, братья вникали внутрь самих себя и забывали о причине, приведшей их к старцу, и, приняв благословение, уходили от него, радуясь и благодаря Бога. Не один раз старец говорил братии, что когда он видит чад своих духовных подвигающихся и ревнующих о сохранении заповедей Божиих и со смирением проходящих святое послушание, то он испытывает такую неизъяснимую радость, что большей радости не желает иметь даже и в Царствии Небесном. Когда же видит их нерадящими о заповедях Божиих, ходящих без страха Божия и презирающих святое послушание, тогда его душу охватывает такая скорбь, что и во аде большей быть не может. Однажды приходит к старцу один брат и говорит, что очень пристают к нему помыслы. Старец, улыбнувшись, сказал: «Почему вы такие глупые? Делайте так, как я делаю: я с вами весь день спорюся, а с иными и плачу, с иными радуюсь и другие дела делаю. Когда же выгоню вас всех из кельи, то вместе с вами выгоню и все помыслы. Тогда возьму в руки книгу и ничего не слышу, как будто в Иорданской пустыне безмолвствую».

Говоря о том, что слово старца было сильно и действенно, жизнеописатель объясняет это тем, что старец с детства исполнял все заповеди Божии. Он читал священные книги с величайшим вниманием, от внимания рождалось разумение, от разумения желание, от желания ревность. Однажды прочитанное навсегда оставалось в его памяти. Как-то у старца в кельи шла беседа о книгах. В беседе принимал участие один брат, знавший древний греческий язык. Спрошенный, как нужно перевести такую-то греческую фразу, он отвечал: «Объяснял нам ее наш учитель, но я не могу сейчас вспомнить». Услышав это, старец с улыбкой сказал: «А я, если прочту что-нибудь однажды, до смерти не забуду».

Продолжение следует.

Михаил Нестеров «Под благовест».

При єпархіальному відділі благодійності та соціального служіння працює центр «Благо»

З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, з 15 жовтня 2012 року при відділі благодійності та соціального служіння Полтавської єпархії Української Православної Церкви діє центр «Благо».

Основні напрямки діяльності:
збір пожертвувань — одягу, взуття, медикаментів, засобів гігієни тощо;
розподіл гуманітарної допомоги між категоріями громадян, яким потрібна допомога;
надання духовної підтримки;
інша допомога.

Пункти збору та розподілу гуманітарної допомоги організовані в храмі святих мучениць Віри, Надії, Любові та матері їхньої Софії (проспект Першотравневий, 23) й у Петропавлівському храмі (м. Полтава, мікрорайон Дублянщина, вул. Низова, 38).

Скриньки з анкетами «Потрібна допомога» та «Хочу допомогти» розміщені за адресами: храм святого апостола Андрія Первозваного (вул. Сінна, 3а); храм святих мучениць Віри, Надії, Любові та матері їхньої Софії (проспект Першотравневий, 23).

Увага! Центр «Благо» має потребу у волонтерах і благодійниках.

Контактні телефони:
(050) 259-40-83 (отець Андрій);
(099) 942-19-98 (Аліна);
(095) 156-62-98(Ольга).

Богослужіння

У храмі Всіх святих землі Полтавської

щосуботи звершується всеношна, яка починається о 17.00, щонеділі — Божественна Літургія о 8.00.

Крім того, відбуваються заняття, організовані при Серафимівському храмі: щосуботи о 13.00 — заняття дитячого хору, щонеділі о 16.00 — недільна дитяча школа, по закінченні вечірнього богослужіння о 18.00 у Серафимівському храмі — заняття для дорослих зі Святого Письма.

Храм знаходиться у цокольному приміщенні управління Полтавської єпархії за адресою: Полтава, вул. Героїв Сталінграда, 1-б.

У тимчасовому храмі, що на місці будівництва Андріївської церкви

З благословення Високопреосвященнішого митрополита Полтавського і Миргородського Филипа, у тимчасовому храмі на місці будівництва Свято-Андріївської церкви в Полтаві (вул. Сінна, 3-а) щоденно звершуються богослужіння добового кола: вечірнє богослужіння — о 18.00, Літургія — о 8.00. Запрошуємо всіх бажаючих помолитися на місці будівництва нового православного храму.

Запрошуємо на недільні та святкові богослужіння у храм Архистратига Михаїла у с. Щербанях

Всеношна — о 18.00.

Літургія — о 9.00.

Дістатися до храму можна маршрутним автобусом від зуп. «Центральний ринок» у Полтаві.

Зверніть увагу!

Православний магазин

Для вас широкий асортимент духовної літератури різних напрямків (Святе Письмо та тлумачення, житія та твори святих і подвижників благочестя, духовні поради, питання православної медицини, література для духовенства тощо). Ікони, утвар.

Чекаємо у Полтаві за адресами: вул. Шевченка, 54, (2-й поверх) з 8.00 до 16.00, крім понеділка.

Торговельний центр «Київ» вул. Зінківська, 6, (3-й поверх, праве крило) з 9.00 до 21.00 без перерви та вихідних.

З благословення Високопреосвященнішого Филипа, митрополита Полтавського і Миргородського

Проводяться духовно-просвітницькі лекції-бесіди з тем:

- ❖ Старий Завіт,
- ❖ Новий Завіт,
- ❖ Діяння та послання святих апостолів.

Лекції-бесіди проводять священнослужителі та миряни, які мають відповідну освіту.

Заняття відбуваються:

- щочетверга (для всіх бажаючих),
- щонеділі (молодіжне спрямування)

о 19.00 в цокольному приміщенні церковноприходського будинку при Свято-Макаріївському соборі за адресою: м. Полтава, вул. Лялі Убийвовк, 2.

Оформити передплату на «Відомості Полтавської єпархії» можна з будь-якого місяця в будь-якому відділенні «Укрпошти»:

ф. П - 1	Державний комітет зв'язку та інформації України											
	АБОНЕМЕНТ											
	на газету											
	01125											
Відомості Полтавської єпархії			Кількість комплектів			1						
на 2015 рік по місяцях												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Куди												
поштовий індекс												
адреса												
Кому												
ДОСТАВНА КАРТКА-ДОРУЧЕННЯ												
на газету												
01125												
Відомості Полтавської єпархії			Кількість комплектів			1						
Вартість	передплати											
перееадресування												
на 2015 рік по місяцях												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
поштовий індекс						місто, село						
						область						
код вулиці						район						
буд.			корп.			кв.			вулиця			

До святинь храмів Полтави

Макаріївський кафедральний собор
(вул. Лялі Убийовк, 2-а, тел. +38 (0532) 59-25-76)

Горбанівська ікона Божої Матері
(читання акафіста за вечірнім богослужінням у неділю о 17.00)
Ікона прмч. Макарія з часточкою мощей
(читання акафіста за вечірнім богослжінням у четвер о 17.00)

Хрестовоздвиженський монастир
(вул. Свердлова, 2-г, тел. +38 (0532) 56-14-68)

Мощі свт. Афанасія (Вольховського) і свт. Іларіона (Юшенова)
(молебень з читанням акафіста у суботу о 7.00)
Ікона Божої Матері «Оўпованіі вѣхъ концѣвъ зѣмлі»
(читання акафіста за вечірнім богослужінням у неділю о 16.00)

Спаський храм
(вул. Жовтнева, 10, тел. +38 (05322) 2-86-29)

Ікона Божої Матері «Троєрѣчца»
(молебень з акафістом у неділю о 16.00)

Храм мученика Іоанна Воїна
(вул. Маршала Бірюзова, 64-б, тел. 65-70-07)

Ікона мч. Іоанна Воїна з часточкою мощей
(читання акафіста мч. Іоанну Воїну за вечірнім богослужінням у неділю о 17.00)
Ікона Божої Матері «Вісцаріца»
(читання акафіста у вівторок о 9.30)
Ікона Божої Матері «Оўтолі моѧ печѣли»
(читання акафіста в четвер о 9.30)

Андріївський храм
(вул. Сінна, 3-а, тел. 56-93-49)

Ікона мц. Наталії з часточкою мощей
(читання акафіста мчч. Адріану і Наталії за вечірнім богослужінням у неділю о 18.00)
Ікона Богородиці «Нѣпикѣмаѧ Чѣша»
(читання акафіста у вівторок о 9.30)

Свято-Троїцький храм
(вул. Свердлова, 2-г, тел. +38 (0532) 56-14-68)

Ікона «Сошѣтвіі Свѣтѣгѧ Дѣха»
(молебень Святому Духу в среду о 12.00)
Ікона свт. Миколая Чудотворця з часточкою мощей
(молебень свт. Миколаю в четвер о 12.00)

Пантелеймонівський храм
(вул. Фрунзе, 64, тел. +38 (0532) 53-21-58)

Ікона вмч. Пантелеймона з часточкою мощей
(читання акафіста вмч. Пантелеймону у вівторок о 12.00)
Ікона свт. Миколая Чудотворця
(читання акафіста свт. Миколаю в четвер о 12.00)

Храм святих мучениць Віри, Надії, Любові
(проспект Першотравневий, 23, тел. 2-16-59)

Ковчег з часточкою мощей свт. Іоасафа Белгородського
(читання акафіста свт. Іоасафу Белгородському в суботу о 9.30)
Почаївська ікона Божої Матері
(читання акафіста за вечірнім богослужінням у неділю о 17.00)

Вознесенський храм
(вул. Зоряна, 2, тел. +38 (0532) 66-16-23)

Ікона Божої Матері «Владімірскаѧ Пѣшкарѣвскаѧ»
(читання акафіста у неділю о 17.00)

Серафимівський храм
(вул. Героїв Сталінграда, 1-б, тел. +38 (0532) 59-58-49)

Ковчег з часточкою мощей прп. Серафима Саровського
(читання акафіста прп. Серафиму Саровському за вечірнім богослужінням у неділю о 17.00)
Ікона Богородиці «Нѣпикѣмаѧ Чѣша»
(читання акафіста в середу о 9.30)
Ікона Богородиці «Въ родѣхъ Помѡщница»
(читання акафіста в п'ятницю о 9.30)

Оформити передплату на «Відомості Полтавської єпархії» можна з будь-якого місяця в будь-якому відділенні «Укрпошти»:

Зворотній бік форми СП-1

(Абонемент)

На абонементі повинен бути проставлений відтиск касового апарата. При оформленні передплати (переадресування) без касового апарата на абонементі проставляється відтиск календарного штампеля відділення зв'язку. У цьому разі передплатнику видається абонемент з квитанцією про оплату вартості передплати (переадресування).

(Доставна картка-доручення)

Передплатник із сплачених ним коштів за передплату доручає Розповсюджувачу сплатити Видавцю суму в розмірі видавничої вартості передплаченого видання на умовах і в строки, визначені Розповсюджувачем.

Вітаємо

Редакція газети «Відомості Полтавської єпархії» щиро вітає кліриків Полтавської єпархії з ювілейними датами, які вони святкуватимуть у липні 2015 року:

протоієрея Георгія Сверловича, настоятеля Преображенського храму села Петрівці Миргородського району, з 20-річчям священницької хіротонії, яке відзначатиме 9 липня;

ігумена Даміана (Наріжного), насельника Спасо-Преображенського Мгарського монастиря, з 5-річчям священницької хіротонії, яке відзначатиме 11 липня;

протоієрея Кирила Яцухна, настоятеля Всіхвятського храму міста Полтави, з 40-річчям від дня народження, яке відзначатиме 12 липня;

протодиякона Георгія Лінда, клірика Макаріївського кафедрального собору

Полтави, з 30-річчям від дня народження, яке відзначатиме 18 липня;

ігумена Авеніра (Дудніченка), насельника Спасо-Преображенського Мгарського монастиря, з 40-річчям від дня народження, яке відзначатиме 20 липня;

священника Іоанна Марканича, настоятеля Свято-Вознесенського храму села Удовиченки Зіньківського району, з 40-річчям від дня народження, яке відзначатиме 22 липня;

протоієрея Ігоря Цебенка, настоятеля Успенського собору міста Гадяча, з 55-річчям від дня народження, яке відзначатиме 29 липня.

Продолжение. Начало в № 2(2012)–7, 9, 11, 12(2013), 1–12(2014), 1–5(2015).

Г. Коваленко. Окончание

с.л. ружная. Благодетель.

1902–1910 гг.

Не отрицая того, что среди нашего православного духовенства, как и среди других сословий — дворянского, военного и проч., — есть немало людей недостойных, что среди него есть свои недостатки и даже пороки, мы все же утверждаем, что у него есть немало и положительных качеств, о которых тщательно и умышленно стараются умалчивать. В особенности же мы не согласны с тем, чтобы отдавать преимущество инославному духовенству перед нашим русским и православным, и прямо заявляем, что если бы деятельность инославных пасторов и ксендзов протекала в тех же условиях службы, в каких протекает деятельность православного духовенства, то трудно сказать, кто бы из них оказался выше. В самом деле, мы видим ксендза главным образом в городе, среди культурных условий жизни, среди интеллигентного общества; девять же десятых нашего православного духовенства трудится в селах и деревнях, иногда таких глухих, где нет ни одного, как говорится, живого человека, где нельзя достать, при всей вашей любви к чтению, никакой книги, никакой газеты. Если же ксендз живет в селе, как например, в Западном крае, то у него в приходе найдется несколько интеллигентных помещиков, в доме которых он является желанным гостем. У нас же, если помещик живет в деревне, то он видится со своим

священником только при исполнении в его доме какой-нибудь церковной требы или в церкви и уж, поверьте, никогда не подарит священника своей дружбой или хотя бы добрым знакомством. Если такой человек, как граф Лев Николаевич Толстой, которому, несомненно, нельзя отказать в воспитанности и деликатности, не иначе называл духовенство как долгогривым и грязным (так Его Сиятельству претил внешний облик наших священников!), то что можно было ожидать от других помещиков, менее культурных и просвещенных? Сиятельному графу претили длинные волосы наших священников, а в то же время какая-нибудь сиятельная графиня, благочестивая старушка-помещица, пришла бы в ужас, если бы батюшка подровнял себе волосы или подстриг бороду, да еще при случае, пожалуй, напишет или скажет архиерею: «А наш батюшка, Владыко, представьте себе, подстригает волосы и бороду!» Вот тут и угоди! Инославный ксендз получал от русского Правительства приличное жалование и вместе с тем — приличное вознаграждение от своих прихожан за требы, а три четверти русского православного духовенства до самого последнего времени о жаловании и мечтать не смели и за требы получали медняки да побирались по приходу ковшиками ржицы либо овсеца.

Ксендз большею частью одинок. Прикажет ему епископ сегодня же переехать из одного края Российской империи в другой, он связал свои чемоданы и уехал, а у русского православного священника — жена, несколько душ детей, а может быть, еще старушка-мать или тетка; для него перевод в другой приход даже за несколько десятков верст уже приносит разорение, составляет несчастье. Его средств хватает только для того, чтобы прокормить такую семью, а еще нужно подумать об воспитании детей. Вот тут-то и приходится православному священнику поневоле браться за сельское хозяйство, за плуг и борону — благо, имеется (ружная)

земля. Конечно, у такого священника руки будут грубые, и лицо загорелое, а у ксендза руки будут бархатистые и лицо белое. Для ксендза было бы странно и недопустимо, как для интеллигентного человека, быть одетым грязно, а для православного священника было бы не менее странно, если бы он был одет всегда чисто, когда ему нередко приходится самому чистить и коровники, и конюшню.

Ксендз сидит в уютной комнате да пойдет пройтись и прогуляться или в гости; что же ему больше делать, как не прочитать газету? А батюшка и выпивает газету, да читать-то ее некогда: хорошо, если успеет хоть просмотреть.

Кому же не нравится чистота и опрятность?.. И чем наши городские священники, избавленные от необходимости вести сельское хозяйство, одеваются хуже ксендзов и пасторов? Они также в курсе политических и других газетных новостей, потому что имеют время и возможность читать... Что же касается образованности, то поверьте, что и наши православные священники проходили те же науки, что и ксендзы, и не хуже: то же богословие, ту же философию, историю и литературу; читали и изучали и Пушкина, и Гоголя, и Достоевского, и Толстого. А вот, подите-же, пригласят православного священника после требы в каком-либо доме разделить хлеб-соль и рады, если он поскорее уйдет, так как не знают, чем его занять: думают, что батюшка только и может говорить что об архиереях да о церковных службах, почему и поручают какой-нибудь старушке (занять) соответствующими разговорами. А ксендз так и заливается соловьем!.. Он и романсы споеет, и дамам комплиментов наскочит, и в карты сыграет, и если хотите, то и вальс протанцует. В этом отношении наше православное духовенство перед ксендзами действительно спасует.

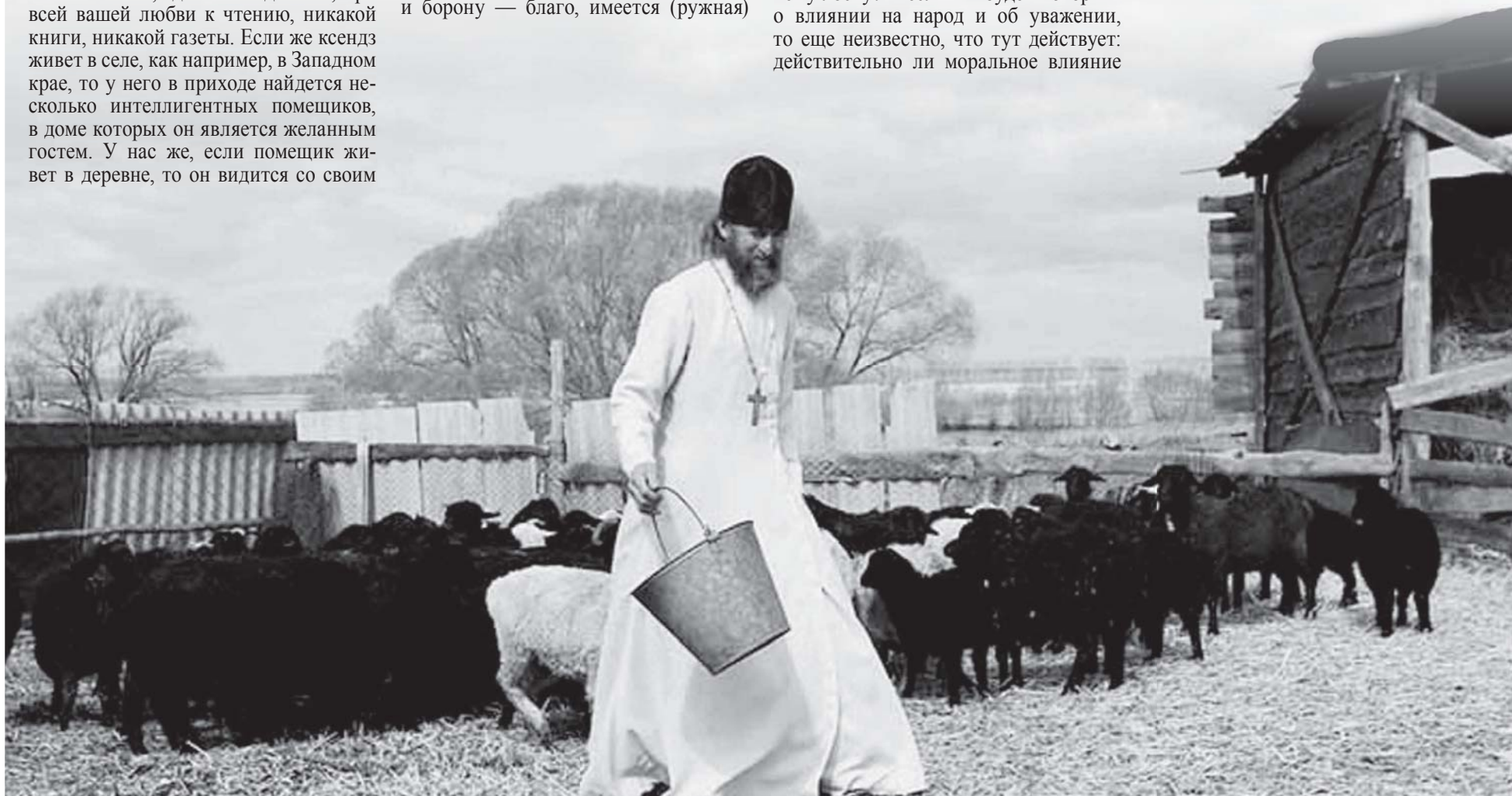
Но нужно ли это? И кто в этом виноват? Да и где ему было научиться внешнему лоску? А если мы будем говорить о влиянии на народ и об уважении, то еще неизвестно, что тут действует: действительно ли моральное влияние

нравственно высокой личности ксендзов и пасторов, или, быть может, что-нибудь другое? Имеется ли тут действительно уважение, или, быть может, другое чувство, хотя бы, например, страх? И неужели так-таки наши священники никакого влияния на народ не имеют? Ведь никто не станет отрицать, что среди нашего духовенства были и есть личности высокообразованные и высоконравственные! Если бы, повторяем, поставили деятельность всех пасторов и ксендзов в одинаковые условия с нашим духовенством, то еще неизвестно, что бы они из себя представляли!..

События последнего времени воочию нам показали, что наше православное духовенство не так уже на самом деле плохо, как думали о нем те, которые должны были бы его знать, но знать не пожелали. Ограниченное до крайности в своих правах не только лично, но даже в своих детях, лишенное и тех небогатых средств существования, какими оно до сих пор располагало, осмеянное, оплеванное, как ни одно из сословий, объявленное врагом человечества, не имеющим права на существование; одним словом, придавленное со всех сторон, как прессом, — оно, тем не менее, до сих пор не выпустило из рук своего знамени, не изменило, за редким исключением, тем высоким идеалам, которым оно до сих пор служило; мало того, оно дало тысячи не только исповедников, но и мучеников!.. Если же среди него и оказались малодушные, то число их невелико в сравнении с теми, которые, выражаясь словами апостола, «до нынешнего часа и алчут, и жаждут, и наготуют, и страждут, и скитаются, и труждаются, делаящие своими руками», добывая себе насущный кусок хлеба без всякой надежды на лучшее будущее!..

11/24–1–1931 г.

Продолжение следует.

До уваги

Православні табори запрошують дітей на літній відпочинок

3 благословення Високопреосвященнішого Филипа, митрополита Полтавського і Миргородського

Влітку в Полтавській єпархії Української Православної Церкви працюватимуть православні дитячі табори відпочинку «Псьол» в с. Яреськах Шишацького району та «Орлятко» в м. Карлівці.

«Псьол» (с. Яреськи)

отець Богдан: (050) 857-23-08
Олексій: (099) 102-47-48
Координатор в у. м. Києві Ірина Петрівна:
(044) 280-48-59, (098) 467-10-42

I зміна: 8–21 червня

II зміна: 24 червня – 7 липня

III зміна: 10–23 липня

IV зміна: 26 липня – 8 серпня

«Орлятко» (м. Карлівка)

(05346) 2-38-38
отець Олег: (099) 047-08-17

I зміна: 14–27 червня

II зміна: 1–14 липня

III зміна: 18–31 липня

Запрошуються діти віком **від 7 до 16 років** із православних сімей.

Харчування — чотири рази в день: свіжі овочі й фрукти, молочні, м'ясні й рибні страви у відповідності зі встановленими постами. Кваліфікований персонал, вихователі — професійні педагоги, вожаті — студенти Місіонерської Духовної семінарії (м. Комсомольськ). У таборі постійно перебуває священник.

Організація життя православного табору — у відповідності з церковним укладом: спільні молитви — ранкова й вечірня, до трапези й після трапези; дотримання постів; читання житій святих під час трапези.

Водночас невід'ємною частиною відпочинку в таборі є активні ігри на свіжому повітрі. Протягом зміни проводяться спортивні змагання, творчі конкурси та концерти, вікторини, духовні бесіди, інтерактивні ігри для розвитку соціально-психологічних навичок, заняття в різноманітних гуртках, перегляд та обговорення цікавих фільмів духовної тематики. Працюватимуть бібліотека, фонотека. Діти зможуть вивчати основи православної віри, історію Церкви та національної культури, побувати на богослужінні, приступити до Таїнств Сповіді та Причастя (за бажанням).

Для придбання путівки батькам необхідно подати до Полтавського єпархіального управління: заяву (стандартний бланк) із рекомендацією пафріального священника; копію свідоцтва про народження дитини; медичну картку встановленого зразка.

З приводу придбання путівок звертайтеся за адресою: **36040, м. Полтава, вул. Героїв Сталінграда, 1-б; тел. (0532) 58-28-39** (Ірина Дмитрівна).

Електронна адреса: **pravpoltava@ukr.net**
Інтернет-сторінка Полтавської єпархії:
pravoslavie.poltava.ua

**Просимо Ваших пожертв
на організацію літнього відпочинку дітей,
зокрема зі східних регіонів України.**

Реквізити для благодійної допомоги:

Релігійна громада Воскресенського кафедрального собору УПЦ в м. Полтава, розрахунковий рахунок **№ 26004054616894** у філії Полтавського регіонального управління Приватбанку, **МФО 331401, код 26304890**.

**Сердечно дякуємо всім відомим
і невідомим благодійникам!**

Полтавская Миссионерская Духовная семинария приглашает на учебу

Правила приема

Абитуриенты сдают вступительные экзамены.

Поступающий должен ЗНАТЬ:

основные Ветхо- и Новозаветные события;
следующие молитвы (твердо и осмысленно):
начальные: Трисвятое по «Отче наш»;

утреннее: «От сна встав...»,
«Боже, очисти мя грешного...»,
«Святый Ангеле...»;
вечернее: «Боже вечный...»,
«Вседержителю...», «Благаго Царя...», «Ангеле Христов...»;
Божией Матери: «Богородице Дево», «Достойно есть», «Взбранной Воеводе...»;

Символ веры, молитву святого Ефрема Сирина, молитву перед Святым Причастием, Заповеди Моисеевы (декалог), Заповеди Блаженств, тропари двенадцатых праздников, 50-й и 90-й псалмы; тропарь своего святого и его житие.

Ответы на экзаменационные вопросы для абитуриентов (источник: <http://missia.org.ua/>, раздел «Абитуриенту»).

Поступающий должен УМЕТЬ:

четко и грамотно читать по-церковнославянски;
спеть фрагмент богослужебного песнопения или куплет народной песни.

Абитуриенты иконописного отделения сдают, кроме общих экзаменов, также экзамен по основам рисунка и иконописания. На экзамене поступающий должен

скопировать в цвете образец или фрагмент иконы (материал: акварель, гуашь или темпера (по выбору); бумага размером 20х30 см). Требования к работе: правильное расположение изображения на листе, передача характера изображения, соблюдение цветовых и светотонных отношений. Время выполнения: до 6 часов.

**Прием документов
с 1 июня по 24 августа.**

**Вступительные экзамены
Стационар:**

1) ИКОНОПИСНОЕ ОТДЕЛЕНИЕ

а) по основам рисунка и иконописания — 24 августа;
б) собеседование экзаменационной комиссии с абитуриентами — 25 августа.

2) БОГОСЛОВСКО-МИССИОНЕРСКОЕ ОТДЕЛЕНИЕ

а) собеседование экзаменационной комиссии с абитуриентами — 25 августа.

3) ОТДЕЛЕНИЕ РЕГЕНТОВ-ПСАЛОМЩИКОВ

а) прослушивание — 25 августа;
б) собеседование экзаменационной комиссии с абитуриентами — 25 августа.

Заочный сектор:

собеседование экзаменационной комиссии с абитуриентами богословско-миссионерского отделения и отделения регентов-псаломщиков — 26 августа.

Для допуска к вступительным экзаменам абитуриент должен предоставить в канцелярию семинарии следующие документы: прошение на имя Ректора; анкету;

автобиографию (пп. 1–3 заполняются при подаче документов); ксерокопию паспорта (стр. 1, 2, 11; находящимся в браке также стр. 9 и 10) и свидетельства о рождении;

две фотографии 3х4 см;
справку о Крещении;
справку о семейном положении;
аттестат о среднем образовании (оригинал и копию);
справку о состоянии здоровья (форма 086-у, с обязательной записью психиатра) и карту прививок;

рекомендацию приходского священника, утвержденную епархиальным архиереем;

грамоту о рукоположении в священник — для абитуриентов в священном сане;

военный билет или приписное удостоверение (оригинал и копию);

Поступающие в иконописный класс должны предоставить приемной комиссии образцы собственных работ (не менее трех), желательно иконописного направления.

Начало учебного года — 1 сентября.

Наши координаты:

Почтовый адрес: ПМДС, ул. Конституции, 12, г. Комсомольск Полтавской области, 39803, Украина.
Телефон +38(05348)482-68;
телефон/факс +38(05348)253-02.

Электронная почта:

orth-mission.ua@mail.ru
Этот e-mail защищен от спам-ботов. Для его просмотра в вашем браузере должна быть включена поддержка Java-script.

Страница в Интернете:

<http://missia.org.ua/>

Банковские реквизиты:

Р/с 26007054622294 в Полтавском ГРУ КБ «ПриватБанк», ЗКПО 25157702, МФО 331401

**Как проехать
к Полтавской Миссионерской
Духовной семинарии**

Прямые авторейсы в Комсомольск совершаются из городов: Киева, Харькова, Днепропетровска, Полтавы. Получить подробную информацию и забронировать место Вы сможете по телефонам: 8(067)995-56-88, 8(067)771-61-12 (данная информация не является рекламой).

Если Вы проживаете вдалеке от большого населенного пункта, из которого есть прямые маршруты в город Комсомольск Полтавской области, то Вам необходимо в первую очередь найти наиболее удобный маршрут в город Кременчуг, находящийся в 20 километрах от города Комсомольска.

Остановка автобусов, идущих в Комсомольск, находится возле Кременчугского железнодорожного вокзала.

Необходимая автобусная остановка в Комсомольске — «ул. Добровольского».

ВІДОМОСТІ ПОЛТАВСЬКОЇ ЄПАРХІЇ

Щомісячний часопис.

Засновник: Управління Полтавської єпархії Української Православної Церкви.

Свідоцтво про державну реєстрацію: КВ №11359–232ПР від 20.06.2006р.

Передплатний індекс: 01125.

Адреса редакції: вул. Героїв Сталінграда, 1-б, м. Полтава, 36040, Україна.

Телефон/факс: +380 (532) 58-28-47.

Електронна пошта: pravpoltava@ukr.net

Головний редактор:

митрополит Полтавський і Миргородський Филип.

Заступник головного редактора:

Людмила Самойлова.

Фото: протоієрей Миколай Довганич, диякон Георгій Лінд.

Листування з читачами ведеться

тільки на сторінках газети.

Автори несуть відповідальність за точність наведених даних.

Тираж номера: 6000 прим. Замовлення №1553306.

Газету надруковано: ТОВ «Видавничий дім «Кераміст». 69057, м. Запоріжжя, вул. Седова, 16. Тел. (061) 228-10-30.